PRIMORSKI DNEVNIK

Poštnina plačana v gotovini Abb. postale I gruppo - Cena 30 lir | Leto XVI. - Št. 161 (4624) | TRST, sreda 6. julija 1960

V senatu so vse stranke, razen KD, glasovale proti proračunu notranjega ministrstva

Minister Spataro je z žaljivim izrazom povzročil grobe incidente med senatorji

MSI bo glasoval proti vladi le «od primera do primera» - Predvideva se uspeh predloga KD, ker sta tudi PLI in PSI pristala na 60-odst. «quorum» - Namesto upravnih volitev, predlaga PLI splošne volitve v oktobru

(Od našega dopisnika)

RIM, 5. — MSI — kakor smo predvideli — se je dejansko premislil, in iz njegove opozicije proti vladi ne bo nič: izvršni odbor te stranke je danes sklenil, da bodo misovski parlamentarci glasovali proti vladi samo od primera do primera, kakršno bo pač zadržanje Tambronijeve vlade. Potrdili so, da bodo glasovali proti vladi danes v senatu, ko bo, po govoru notranjega ministra Spatara, na vrsti glasovanje o proračunu notranjega ministrstva. Nasproten glas senatorjev MSI pa ima v senatu izključno manifestacijski značaj, ker ima KD, tudi brez njih, potrebno večino. O tej taktiki «od primera do primera» pa bo dokončno odločil glavni odbor MSI, ki se bo sestal prihodnji petek. V glavnem pa bo zadržanje MSI odvisno tudi od odgovora, ki ga bo vlada dala na interpelacije Saragata, Nennija, Pajette, Malagodija, pa tudi na njihovo interpelacijo, ki jo je danes predložil poslanec Roberti, in v kateri vprašuje vlado, kaj namerava ukreniti proti «subverzivni dejavnosti KPI in PSI, ki je dosegla svoj vrhunec v incidentih v Genovi», kjer naj bi bila vlada brez moči, organi javne varnosti pa naj bi utrpeli «divjaški napad pretepačev».

Interpelacija MSI je torej zgolj formalnega značaja, ker je vsem jasno, da bo odgovor vlade tak, kakršnega pričakuje MSI; da bo vseboval protikomunistično izjavo, ki bo fašiste potolažila in ublažila njihovo navidezno «jezo».

Kdaj bodo na vrsti interpelacije v zvezi z incidenti v Genovi, še ni znano; ve se le, da jih bo predsednik zbornice sporočil poslancem ob zaključku današnjega zasedanja, hkrati pa bodo verjetno tudi določili datum diskusije o tej zadevi. Iz vladnih krogov se je zvedelo, da Tambroni nima nič proti, da se ta diskusija vrši že jutri.

Jutri bodo v poslanski zbornici zaključili diskusijo o zakonskem predlogu socialističnega poslanca Luzzatta glede spremembe zakona o pokrajinskih upravnih volitvah v proporcionalističnem smislu. Tajnik KD Moro je že imel sestanke s predstavniki ostalih strank, jutri zjutraj pa se bo sestal še s poslancema MSI Robertijem in Michelinijem, da bi zvedel še za mnenje MSI o tem predlogu in kaj mislita o predlogu KD, ki — kot je znano — nasprotuje uvedbi proporcionalnega sistema pri pokrajinskih volitvah, ker bi KD v tem primeru izgubila upravno oblast v kakih 30 pokrajinah, in se zato zavzema le za korekturo sedanjega večinskega sistema z zvišanjem «quoruma». S tem v zvezi je Moro imel dolg razgovor s Saragatom, ki se je pred tem dolgo razgovarjal z Guijem. Očitno bi Moro rad prepričal Saragata, da bi pristal na predlog KD, ker je znano, da je PSDI precej odločen nasprotnik vsakršnega «quoruma».

V zbornici so danes dopoldne nadaljevali z diskusijo o proračunu ministrstva za industrijo in trgovino, Castagna (PSI) je kritiziral pomanjkanje ustrezne investicijske politike na industrijskem področju, medtem ko je Vacchetta (KPI) kritiziral gospodarski in industrijski program vlade. Ko so prešli na diskusijo o spremembi volilnega zakona, je Resta (KD) zagovarjal sedanji sistem, ki naj se ga spremeni z določitvijo «quoruma», da bi bil sistem «bolj proporcionalističen». V primeru, da se stranke ne bi mogle zediniti glede višine tega «quoruma», bo KD glasovala proti predlogu Luzzatta, ki zahteva uveljavljenje proporcionalnega sistema za pokrajinske volitve. Matteotti (PSI) je zagovarjal predlog Luzzatta in dejal, da bodo stranke proučile predlog KD o «quorumu» in ocenile v kolikšni meri dejansko spremenja v proporcionalističnem smislu sedanji sistem.

V senatu je minister Spataro odgovoril na kritike raznih senatorjev in pri tem dejal, da pri vprašanju deželnih uprav ne gre le za formalno spoštovanje ustavne določbe, ampak da gre pri tem predvsem za to, da avtonomna deželna uprava postane učinkovito orodje za napredek in socialni razvoj. Tudi kar zadeva finančno stanje krajevnih uprav, je minister zagotovil, da bo vlada predložila v kratkem organske ukrepe na tem področju, da bi pokrajinam in občinam dali na razpolago zadostna finančna sredstva predvsem za ureditev bistvenih javnih služnosti. Glede socialnega skrbstva je minister poročal o stanju nameravane reforme, skladno z razpoložljivimi sredstvi. Za integracijo proračunov ECA (občinske podporne ustanove) imajo na razpolago 13 milijard in 300 milijonov lir. Spataro se je nato zadržal na vprašanjih borbe proti kriminalu in mafiji na Siciliji, nato o kriminalu mladoletnih ter o prostituciji. Ko se je končno dotaknil Genove in ko je dejal, da je KPI, prek udruženja partizanov, izkoristila protifašistično razpoloženje «tolikšnega dela prebivalstva v Genovi» ter pri tem označil s «skupino delomrzneževv» vse tiste, ki so prednjačili v odporu proti kongresu fašistov, je prišlo do hudih incidentov in ni manjkalo mnogo, da si senatorji niso skočili v lase. Levičarski senatorji so ob tej žaljivki začeli kričati, medtem ko so fašisti ministru ploskali. Na to ploskanje so se levičarski senatorji zagnali proti fašistom z vzklikom «Živeli partizani». Na vzklik senatorja Tartufolija (KD) «Živela Italija», je zadonel protivzklik «Živela partizanska Italija». Predsednik senata Merzagora je prekinil zasedanje in zapustil dvorano. Po krajšem odmoru je mogel minister nadaljevati, pri čemer ga je levica stalno prekinjala.

Nato so si sledile glasovalne izjave predstavnikov vseh skupin senatorjev. Fiorentino (PDI) je izjavil, da je ministrovo pojasnilo nezadostno, ker bi vlada morala poskrbeti, da ne bi prišlo do demonstracij, če je že pristala na to, da se kongres MSI vrši v Genovi; v nasprotnem primeru, pa bi bila morala na to misliti pravočasno. Zato bo PDI glasoval proti. Ko je Franza podal izjavo v imenu senatorjev MSI, je prišlo do lažjega besednega incidenta med njim in senatorjem Spanom (KPI), pri čemer sta se vzajemno obdelovala s «fašistom». Franza je izjavil, da bodo glasovali proti, ker da je vlada v Genovi «podlega nasilju». Tudi Barbareschi je v imenu socialističnih poslancev izjavil, da bodo glasovali proti, ker ne morejo glasovati za «vlado, ki brani fašizem». Hkrati je zanikal, da bi demonstracije v Genovi imele komunistični značaj. Bollettieri (KD) je ob ploskanju komunističnih poslancev izjavil, da Italija ne more trpeti pojavov, «ki ne smejo več obstajati» in da «resnični demokrati ne smejo prepustiti obrambe vrednot odporniškega gibanja eni sami stranki, ampak jih morajo braniti vsi, in vsi se morajo upreti fašizmu». To je treba pomniti vedno, je zaključil Bollettieri, ob ponovnem ploskanju levice. Po izjavah Lami-Starnutija (PSDI), Bergamasca (PLI) in Tinzla, ki bodo vsi glasovali proti, je spregovoril Terracini (KPI), ki je ostro kritiziral zadržanje vlade v Genovi, ki predstavlja «nesramno obrambo fašizma», in dejal, da se je v Genovi vse prebivalstvo uprlo fašistični provokaciji; hkrati je napovedal, da bodo tudi prebivalci drugih mest znali odgovoriti, če bi si MSI katerokoli od njih izbral za svoj kongres.

Ko je v imenu senatorjev KD spregovoril Piccioni in se skliceval na dolžnost vlade, da zagotovi državljanom svobodo misli, združevanja itd., sta mu Lussu in Terracini vskočila v besedo in odločno odklanjala, da bi ta svoboda mogla veljati tudi za fašiste. Ozračje se je tako razgrelo, da je pred koncem prišlo celo do spopada med senatorji Benedettijem (KD) in Gianquintom in De Lucom (KPI).

Ko se je ozračje nekoliko pomirilo, je mogel Piccioni zaključiti, nakar je senat odobril proračun z dviganjem rok. Razen senatorjev KD je za proračun glasoval le še neodvisni monarhist Lancellotti.

Na sestanku parlamentarcev PLI je Bozzi zagovarjal tezo, da bi se — spričo poslabšanja položaja — v prihodnjem oktobru, namesto upravnih volitev, vršile splošne politične volitve. S tem se je strinjal tudi Malagodi. Hkrati so pristali na 60-odst. «quorum».

Odbor poslancev KPI je sklenil, da bodo glasovali za socialistični in socialdemokratski predlog, zavrnili pa «quorum». Tudi vodstvo PSI je sklenilo podpreti predlog Luzzatta in Bertinellija, pristajajo pa tudi na zadostno visok «quorum» (nekako okrog 60 odst.). Jutri bo o tem sklepal centralni odbor, nakar se bodo sestali s predstavniki KD.

Iz vsega tega se da sklepati, da bo prodrl predlog KD, s «quorumom», ki se bo gibal okrog 60 odst.

V Ravenni so fašisti skušali zanetiti požar v stanovanju partizanskega borca, poslanca Boldrinija, ki je še spal. Rešili so ga sosedje.

A. P.

Potovanje Hruščeva po Avstriji

SALZBURG, 5. — Hruščev je obiskal danes s svojim spremstvom hidroelektrično centralo v Kaprunu ob vnožju Gross Glocknerja, Med kosilom, ki so ga priredili Hruščevu, je minister za komunikacije in za električno energijo Karl Waldbrunner obrazložil, da, če Avstrija ni bogata na zlatu ali dragocenih rudah, skuša na najboljši način izkoristiti naravna bogastva, med katerimi je voda važen činitelj.

Hruščev je izrekel občudovanje nad hidrocentralo v Kaprunu in željo, naj bi se med Avstrijo in SZ začela izmenjava tehničnih informacij. Popoldne je Hruščev obiskal avstrijska področja, ki živijo v glavnem s turizmom. Med drugim je obiskal Bad Gastein, zvečer pa je prispel v Beljak na Koroškem. Tu je prenočil; jutri bo odšel v Celovec, popoldne pa v Gradec.

—«»—

NEW YORK, 5. — Varnostni svet OZN je danes razpravljal o sprejemu Somalije v OZN. Predlog za sprejem so predložili delegati Italije, Anglije in Tunizije. Po razpravi je Varnostni svet soglasno sklenil, da bo priporočil sprejem Somalije v OZN.

V Licati pri Agrigentu na Siciliji

Policija napadla demonstrante enega ubila in deset ranila

Do demonstracij je prišlo med splošno stavko, ki so jo proglasile vse sindikalne organizacije

AGRIGENTO, 5. — V malem obalnem mestecu Licata, vzhodno od Agrigenta, je prišlo danes med splošno stavko, ki so jo proglasile vse sindikalne organizacije ob podpori vsega prebivalstva, do krvavih spopadov med stavkajočimi in policijo. Več tisoč oseb je najprej korakalo v povorkah po mestnih ulicah in protestiralo proti neizpolnjeni obljubi, da bo v Licati Sicilska ustanova za elektriko zgradila termoelektrično centralo. Demonstranti so odšli na železniško postajo in zaustavili promet, tako da trije potniški in dva tovorna vlaka nista mogla odpotovati. V mestecu so bile ves dan vse trgovine zaprte, demonstranti pa so blokirali vse ceste, ki vodijo v mesto.

Krajevnim policijskim silam so prišle na pomoč, pod poveljstvom kvestorjevega namestnika iz Agrigenta, močne policijske enote, ki so kmalu napadle demonstrante v prvi vrsti na postaji. Demonstranti so odgovarjali s kamenjem. Kaže, da je bilo takih napadov popoldne in zvečer več in policijski agenti niso pri tem uporabljali samo solzilnih bomb, temveč tudi puške. Zdi se, da je neki agent streljal tudi v demonstrante — namesto v zrak — kajti dejstvo je, da je bil ubit 25-letni trgovec Vincenzo Napoli, ranjenih pa je bilo — toda verjetno ne iz policijskih pušk — več kot deset demonstrantov, ki so jih odpeljali v bolnišnico. Kmalu potem, ko se je zvedelo o umoru mladega Napolija, je kvestura sporočila najprej, da «niso znane okoliščine, v katerih je bil Napoli ubit» in da «je policija bila prisiljena streljati v zrak z namenom zastraševanja». Čez eno uro pa je kvestura uradno sporočila, da je Napolija zadela krogla, ki se je od nekod odbila, hkrati pa je bilo ponovno uradno poudarjeno, kako je «policija bila prisiljena izstreliti nekaj strelov v zrak, da bi razpršila skupine demonstrantov, ki so metali kamenje proti silam reda». Policija je tudi sporočila, da je aretirala dva mladeniča, od katerih je «enega presenetila v trenutku, ko je hotel vreči na orožnike bombo».

Po vsem tem je razumljivo, da so bili demonstranti še bolj razburjeni in so med drugim poškodovali tudi vojaški most, ki drži čez reko Salso in ki veže mestece Licato z državno cesto št. 115. Demonstranti so zmetali v reko jesene dele hodnika na mostu. Policija je sporočila tudi, da sta bila ranjena en policijski agent in en orožnik, ki ima zlomljeno nogo.

Po zadnjih vesteh se zdi, da demonstranti še vedno držijo v svojih rokah železniško postajo, čeprav je že polnoč minila.

* * *

Danes opoldne se je začela stavka nameščencev zasebnih podjetij za plin v Rimu in Florenci. Stavko so proglasile vse tri sindikalne organizacije. Opolnoči pa se je začela stavka tudi v Milanu, Turinu, Neaplju, Benetkah, Livornu, Novari, Ferrari, Messini, Alessandriji, Bariju in še v okrog sto drugih manjših mestih. Stavka bo trajala do sobote opolnoči.

V četrtek 7, t. m. pa bo stavka nameščencev tramvaja, avtobusov in podzemne železnice v Rimu. Nameščenci centra za jedrske raziskave so proglasili protestno stavko za 11. in 12. t.m., da bi na ta način ponovno opozorili na finančne težave v katerih se nahajajo jedrske raziskave. Nameščenci zahtevajo tudi, da parlament takoj odobri zakon o dveletnem finansiranju raziskav, da se dokončno poskrbi za bodočo usodo centra v Ispri; končno zahtevajo nov splošni jedrski zakon.

REGGIO EMILIA, 6. — Na siročnih protifašističnih demonstracijah, ko je prišlo do napada policije na demonstrante, je bilo ranjenih med nočnimi spopadi 20 oseb, aretirane pa so bile štiri. Po policijskih poročilih pa je bilo ranjenih 31 policijskih agentov in orožnikov, za ranjene civiliste pa pravi poročilo, «da sta bila v bolnišnici na zdravljenju dva civilista». Danes zjutraj ni bilo več demonstracij. Dva liberalna poslanca sta vložila proti demonstracijam interpelacijo.

—«»—

Berio pri Bakariću

ZAGREB, 5. — Predsednik sabora Hrvaške dr. Vladimir Bakarić je sprejel danes v Zagrebu italijanskega veleposlanika Alberta Berla in ga zadržal na kosilu. Kosila so se udeležili tudi član izvršnega sveta Hrvaške Antun Pavlinić, predsednik ljudskega odbora Zagreba Vječeslav Holjevac in italijanski generalni konzul v Zagrebu Luigi De Giovanni. Pred tem je italijanski veleposlanik obiskal predsednika izvršnega sveta Hrvaške Jakova Blaževića in predsednika ljudskega odbora Zagreba V. Holjevca.

—«»—

CHICAGO, 5. — V treh prazničnih dneh ob obletnici neodvisnosti je v ZDA zgubilo življenje zaradi cestnih ali drugih nesreč nad 600 ljudi.

—«»—

BERLIN, 5. — Med kolesarsko dirko «Rund um die Briesental» v Vzhodni Nemčiji je bilo ubitih 5 kolesarjev, ko je vanje zavozil avtobus.

Ferhat Abas: Izkušnja iz Meluna kaže da moramo biti še dalje zelo budni

Pogajanja ne pomenijo miru - De Gaulle odpotuje danes na obisk v Normandijo - Stalni predstavnik alžirske vlade v Pekingu

TUNIS, 5. — Ferhat Abas je govoril nocoj po radiu alžirskemu ljudstvu. Med drugim je izjavil: «V govoru od 20. junija sem izjavil, da pogajanja ne pomenijo mir. Izkušnja iz Meluna jasno kaže, da moramo ostati bolj kot kdajkoli budni. Vojna bo lahko še dolga. Čeprav iščemo pogajanja in nudimo sleherno možnost za mir, moramo okrepiti naša sredstva za borbo in našo oboroženo borbo. Neodvisnost se ne ponuja, treba si jo je priboriti.

Francoska vlada nam hoče narekovati svoje pogoje. Naše sporočilo vas je seznanilo z nekaterimi od teh pogojev. Ti pogoji so tako omejeni, tako utesnjevalni, tako ponižujoči, da so kakršnakoli svobodna pogajanja za sedaj samo utvara. Spričo sedanjega stanja vojne v Alžiriji so bili razgovori v Melunu pozitivni. Sedaj bolje poznamo namene nasprotnika in vemo, da je bilo to prvo uradno srečanje s francosko vlado mogoče samo zaradi borb in junaštva našega ljudstva in njegove slavne narodnoosvobodilne vojske.»

«Ko smo 20. junija sklenili poslati delegacijo v Francijo, smo poudarili, da nas od francoske vlade ločijo velike razlike. V Melunu se je pokazalo, da so te razlike še večje. Ne samo, da se obe stališči nista mogli približati, temveč so se naši odposlanci znašli pred odločno odklonitvijo pogajanj. Logično je bilo, da bi se morali pogoji in način sestanka določiti sporazumno. Francoska vlada na zadevo ne gleda tako. Narekovati nam hoče svoje pogoje. In prav to je skrajno resno.

Naše poročilo vas je seznanilo z nekaterimi njenih pogojev. Ti so tako omejevalni, tako utesnjevalni, tako ponižujoči, da so kakršna koli svobodna pogajanja za sedaj iluzorna.

Tudi pri pogajanjih se namerava francoska vlada obnašati kot kolonialist in zavrača sleherno diskusijo med enakimi. Od tod izhaja njena nepopustljivost. Potrebno je, da enkrat za vselej to ugotovimo. Med javnimi izjavami in dejansko politiko francoske vlade je velika razlika, obstaja velika dvoumnost. Razgovori v Melunu so pokazali, da ta razlika ostaja. Zaradi tega začasna vlada alžirske republike pripisuje javnim govorom samo relativno vrednost. Ta vlada lahko obveže prihodnost dežele samo s sporazumi na podlagi pogajanj.

Ali je francoska vlada pripravljena lojalno začeti taka pogajanja? O tem naj nam bo dovoljeno dvomiti. Našo voljo po iskanju sporazumne rešitve tolmači naš nasprotnik kot znak šibkosti. Toda vara se. V trenutku, ko se vsa Afrika osvobaja, ko se na svetu krepijo sile svobode, ko kolonializem kapitulira v vseh kolonijah, ni mogoče zadušiti volje našega ljudstva po osvoboditvi.

Spričo sedanjega stanja alžirske vojne so bili razgovori v Melunu pozitivni. Sedaj so nam bolje znani nameni nasprotnika. In vemo tudi, da je bilo to prvo uradno srečanje s francosko vlado mogoče samo zaradi borbe in junaštva našega ljudstva in njegove slavne narodnoosvobodilne vojske.

Zaradi tega ostajamo pri svojem sklepu od 20. junija. Vemo, kaj hočemo. Naša moč je v jasnosti in upravičenosti našega stališča. Prav to upravičeno stališče nam je prineslo podporo vsega sveta in je postavilo ob našo stran svobodoljubne narode. V Franciji se izven protislovij, v katere se vlada vsak dan bolj pogreza, razvijejo in krepijo sile miru. Prej ali slej bo nujnost narekovala prava pogajanja.

V izjavi od 20. junija sem rekel, da pogajanja ne pomenijo miru. Izkušnja iz Meluna jasno kaže, da moramo ostati bolj ko kdaj koli budni. Vojna bo lahko še dolga, čeprav iščemo pogajanja in nudimo vse možnosti za mir, moramo okrepiti naša sredstva za borbo in naš oboroženi boj. Neodvisnost se ne ponuja, temveč se pribori.

Na dan 5. julija, na dan obletnice, nas nesreče v 130 letih dominacije kličejo k novim žrtvam. Potrebno je, da sinovi ne poskusijo tega, kar so pretrpeli očetje. Alžirsko ljudstvo je s svojo borbo doseglo priznanje pravice do samoodločbe. S svojo borbo je prisililo na razgovore v Melunu. Noben Alžirec nima pravice tega ignorirati. V trenutku, ko kolonialna vojska nadaljuje proti nam uničevalno in rodomorno vojno, v trenutku ko nasprotnik spletkari in ostaja pri dvoumnosti, da bi prevaral mednarodno javno mnenje, moramo mobilizirati vse naše sile in pozvati vse na enotnost».

General de Gaulle bo jutri zjutraj predsedoval seji vlade, zatem pa bo odšel na petdnevno potovanje po Normandiji. Obiskal bo Cherbourg, Caen, Rouen in Le Havre. Med svojim potovanjem bo imel več političnih govorov, v katerih bo nedvomno obravnaval alžirsko vprašanje. Zdi pa se, da ne misli podrobno govoriti o dosedanjih francosko-alžirskih pogajanjih. Vendar pa so vsi opazovalci mnenja, da bo povedal kaj novega o svojih namenih, čeprav nič jasnega, kakor je njegov običaj.

V zvezi s sporočilom alžirske vlade o pogajanjih v Melunu piše glasilo tunizijske stranke Neodestur «Al Amal» med drugim: «Noben objektiven opazovalec ni pričakoval, da bo po razgovorih v Melunu odpotovala alžirska delegacija v Paris. Alžirska vlada je pustila odprta vrata za razgovore o pogojih za odhod delegacije in za nadaljevanje pogajanj. Na ta način daje alžirska vlada pariški vladi lekcijo o resnem obnašanju in o zmernosti in krepi tisto stran, ki se bori za mir, ter poživlja upanje v srcih množic, ki hočejo svobodo in mir. Besedo ima sedaj Francija. Upanje je razen tega tudi v nadaljnjih manifestacijah, s katerimi bo francosko ljudstvo še dalje dokazovalo svojo privrženost miru in svojo željo, da se naglo zaključi predolga vojna.»

Neodvisni «As Sabah» pa piše, da je treba videti, ali bo general de Gaulle popravil nastali položaj in ali bo ponovil prve korake, ki jih je napravil pred 14. junijem, glede katerih se je med razgovori v Melunu napravil korak nazaj.

Kitajski poslanik v Kairu je danes sporočil, da je kitajska vlada sklenila sprejeti sialnega diplomatskega predstavnika alžirske vlade v Pekingu. Glavni tajnik alžirskega zunanjega ministrstva je odpotoval iz Kaira v Tunis, da o tem obvesti alžirsko vlado.

—«»—

Redna proga Bari-Dubrovnik-Reka

BARI, 5. — Danes zjutraj je bila v barijskem pristanišču otvoritev nove tedenske proge za potnike, ki bo povezovala Bari z jugoslovanskima pristaniščema Dubrovnikom in Reko. Na motorni ladji «Partizanka», ki pripada družbi «Jadrolinija», ki je nocoj odpotovala na svojo prvo pot, so se zbrali predstavniki mestnih oblasti. Motorna ladja «Partizanka» bo priplula v Bari vsak torek, in bo zvečer spet odplula. Na njej je prostora za 1400 potnikov v kabinah in za nad 100 na palubi.

—«»—

NIKOZIJA, 5. — Volitve za parlament ciprske republike bodo 31. julija, volitve za občinske svete pa bodo 7. avgusta. To so sklenili na seji začasne vlade, katere se je udeležil tudi ciprski guverner Foot.

Avstrijska spomenica o Južni Tirolski

DUNAJ, 5. — Avstrijsko zunanje ministrstvo je že pripravilo predlog za obravnavanje vprašanja Južne Tirolske pred OZN. Tako poroča avstrijska uradna agencija. Zunanji minister Kreisky in podtajnik Gschnitzer sta že pripravila dokument in sedaj ga bodo poslali avstrijskemu delegatu v OZN, ki ga bo izročil glavnemu tajništvu. Gre za spomenico, ki zahteva, naj se to vprašanje sprejme na dnevni red prihodnjega zasedanja skupščine OZN. Podrobnejšo obrazložitev zadeve bo avstrijska vlada poslala pismeno Združenim narodom prve dni septembra.

Začeli so se poizkusi z raketami na Pacifiku

Prva izstreljena raketa je letela 13.000 kilometrov

MOSKVA, 5. — Agencija Tass javlja, da so danes izstrelili raketo na področju Pacifika, kakor je bilo napovedano pred dnevi. Neprava končna glava na zadnji stopnji rakete je dosegla površino morja blizu predvidenega kraja v razdalji približno 13.00 kilometrov od kraja izstrelitve.

Raketa je letela po predvidenem programu. To je prva raketa, ki so jo izstrelili od vrste drugih, ki jih bodo preizkušali do 31. julija. Namen današnjega poizkusa je bil preizkušati močno večstopenjsko nosilno raketo za vesoljska raziskovanja.

Pred nekaj dnevi je neki sovjetski znanstvenik poudaril natančnost raket, ki jih bodo preizkušali. Opozoril je, da je področje na Tihem oceanu, ki so ga označili kot kraj padanja raket, sedaj približno polovico manjše od področja pri podobnih poizkusih letošnjega februarja. Kakor je znano, so v Moskvi sporočili, da so prejšnji mesec poslali v zgornjo atmosfero dva psa in enega zajca. Ti poizkusi služijo za zbiranje znanstvenih informacij za poznejšo pošiljatev človeka v vesolje.

Tass javlja, da je zadnja stopnja rakete tako prilagojena, da se lahko vrne skozi goste plasti atmosfere. Skupina posebno opremljenih ladij je pri nadzorovanju poleta rakete zbrala zanimive podatke. Poizkusi se bodo nadaljevali do 31. julija.

—«»—

Sovjetski film o Hitlerju

MOSKVA, 5. — Sovjetski list «Literarna Gazeta» piše, da v Sovjetski zvezi prikazujejo sedaj film, ki kaže truplo Hitlerja, obkroženo po sovjetskih vojakih. List piše, da prikazuje film številne dogodke, ki so jih filmali med napadom na Reichstag. Toda eden od teh dogodkov priteguje posebno pozornost: «Na stopnicah nekega temnega poslopja leži mrlič. Ob tem mrliču je skupina naših borcev zmagovalcev Berlina. Njihovi resni pogledi so obrnjeni na ležeče truplo. To je on, kaplar, ki je mislil, da je gospodar vesolja.»

List našteva še druge podrobnosti: «Objektiv vojaškega filmskega reporterja je počasi zajel to grozotno bitje, s prezirom se je ustavil pri nazaj viseči glavi, z rano nad nosom, ki jo je povzročil strel, z upadlimi lici, s klovnskimi brkami, z umazanim in ovenelim obrazom. Objektiv se kmalu oddalji od odvratnega smradu te črne mumije, ki leži na razbitih stopnicah, polnih odpadlega ometa. Za ta prizor ni operater Ivan Panov obžaloval 12 metrov filma.»

DANES

Iz sinočnjega poročila našega dopisnika in iz vseh prejšnjih njegovih poročil, izhaja, da VI. zasedanje mešanega jugoslovansko - italijanskega odbora za manjšinska vprašanja poteka v ugodnem ozračju. Iz nekaterih poročil našega dopisnika se je videlo, da sta ena in druga delegacija upoštevali medsebojne pripombe in da sta v nekaterih primerih dali zagotovila, da se bodo sprejeli konkretni ukrepi, da bi se stanje v tem ali onem pogledu popravilo, iz česar se da sklepati, da bo odbor uspešno končal svoje delo.

Popolnoma drugačen je vtis, če človek bere «Il Piccolo». Ker nimamo niti najmanjšega razloga dvomiti, da je naš dopisnik iz Beograda res preveč optimistično ocenjeval dosedanje delo odbora, sploh ne moremo verjeti, da je razprava potekala v takem ozračju, kot ga prikazuje «Il Piccolo» in kakršno si nepoboljšljivi pri tem listu želijo. Mi iskreno želimo, da bi delo odbora bilo konstruktivno, da bi se končalo s konkretnimi rezultati, kajti to ne bi koristilo samo obema manjšinama, temveč, kar je mnogo bolj važno, ustvarilo bi še ugodnejše ozračje za poglobitev sodelovanja in prijateljskih odnosov med obema sosednima državama. Dvomimo, da bi to želeli tudi tisti, ki odgovarjajo za pisanje «Il Piccola» in ki ga o delu odbora obveščajo iz Beograda. Naš namen je bil vedno storiti vse, kar je v naši moči, da se sodelovanje med obema sosednima državama čim bolj poglobi. Gospodje pri «Il Piccolu» pa ravno nasprotno.

Toda tudi o vladnem generalnem komisariatu v Trstu se ne more reči, da je s svojim zadnjim odlokom o podaljšanju komisarske uprave kmečke bolniške blagajne prispeval k izvajanju duha in črke določil Posebnega statuta. Nadvse je namreč značilno, da je bil ta najnovejši diskriminacijski odlok objavljen prav med sedanjim zasedanjem mešanega odbora.

Važna vprašanja na zasedanju gospodarsko-socialnega sveta

Vsa svetovna gospodarska vprašanja je treba reševati v okviru OZN
V Bonnu skuša «atlantska gospodarska konferenca» najti način za povečanje zahodnega vpliva v nezadostno razvitih deželah

ŽENEVA, 5. — Danes se je začelo v Ženevi X. zasedanje gospodarskega in socialnega sveta OZN. Na tem zasedanju bodo pregledali sedanji mednarodni gospodarski položaj in ukrepe, ki bi bili potrebni za nadaljnje izboljšanje svetovnega gospodarstva.

Med konkretnimi vprašanji, ki jih bo moral gospodarski in socialni svet rešiti, je v prvi vrsti zahteva glavnega tajnika Hammarskjoelda, naj se da organom tega sveta na razpolago 2.5 milijona dolarjev letno kot pomoč državam, ki so nedavno dobile neodvisnost in začele graditi svoje politično, gospodarsko in socialno življenje.

Prav tako bodo na zasedanju razpravljali o delovanju in izvajanju nekaterih programov OZN na gospodarskem in socialnem področju. Razpravljali bodo tudi o poročilu odbora za tehnično pomoč in o njegovih načrtih za prihodnje leto. Pregledali bodo tudi, kaj je bilo storjenega glede izvajanja človeških pravic.

Glavna pozornost pa bo posvečena vsekakor analizi svetovnega gospodarstva ter diskusiji s tem v zvezi, kakor tudi poročilom, ki jih je poslal glavni tajnik Hammarskjoeld gospodarskemu in socialnemu svetu.

Politični opazovalci v OZN poudarjajo, da je osnovna misel Hammarskjoelda v njegovem poročilu, da je svetovno gospodarstvo po vojni ne glede na politično napetost napredovalo kakor nikoli prej. Naloga gospodarskega in socialnega sveta je, ukreniti vse potrebno, da bi se svetovni gospodarski razvoj nadaljeval v enakem tempu.

Prav tako ugotavlja Hammarskjoeld da je svetovno gospodarstvo med seboj povezano, zaradi česar je potrebno reševati vsa svetovna gospodarska vprašanja v okviru Združenih narodov, ki je edina univerzalna organizacija, v kateri vse države ne glede na politični sistem in stopnjo gospodarske razvitosti lahko začnejo kolektivno akcijo.

V Bonnu pa se je danes sestala skupina, ki jo je ustanovila zadnja «atlantska gospodarska konferenca», z namenom, da prouči vprašanja, ki se tičejo pomoči nezadostno razvitim deželam. V skupini so predstavniki Belgije, Kanade, Francije, Zahod. Nemčije, Japonske, Velike Britanije, Italije, Portugalske, ZDA, evropskega skupnega tržišča, OEEC in Svetovne banke. Delo skupine bo trajalo do 7. julija.

Na sestanku bodo skušali določiti skupno politiko zahodnih držav za gospodarsko sodelovanje z državami Azije, Afrike in Južne Amerike.

Na dnevnem redu so vprašanja izmenjave informacij med članicami te organizacije, vprašanja kreditov, sodelovanja privatnega kapitala, zaščite investicij itd.

Sestanek v Bonnu pa ima predvsem politični značaj. Zatrjuje se, da bodo imeli udeleženci sestanka posebno nalogo, proučiti, kako bi pomoč nezadostno razvitim deželam lahko na najbolj propagandni način izkoristili, da dvignejo ugled in vpliv zahodnih držav na teh delih sveta.

V vladnih krogih v Bonnu trdijo, da bo voditelj ameriške delegacije, ki se bo razgovarjal z zahodnonemškim ministrom Erhardom, pritiskal na Zahodno Nemčijo, naj bi povečala svoje napore za pomoč nerazvitim deželam.

VI. zasedanje mešanega odbora za Posebni statut

Pred sestavljanjem zapisnikov

Predsednik sudanske vlade obišče Jugoslavijo

(Od našega dopisnika)

BEOGRAD, 5. — Jugoslovansko-italijanski odbor za manjšinska vprašanja je tudi danes nadaljeval svoje delo. Člani jugoslovanske delegacije in vsi tisti, ki imajo neposredne stike z delom odbora, so se, kot kaže, zaobljubili na popolno molčečnost. Zvedeli smo samo to, da je jugoslovanska delegacija sinoči priredila v hotelu «Palace» večerjo na čast italijanski delegaciji in da je večerja potekla v prijateljskem ozračju. Zvedeli smo nadalje, da bo italijanska delegacija priredila jutri zvečer v hotelu «Metropol» večerjo na čast jugoslovanski delegaciji. Ugodno ozračje pa je neobhodno potrebno prav sedaj, ko bo odbor začel najbolj delikatno delo: sestavljanje zapisnika in formuliranje sklepov, to je konkretiziranje tistega, o čemer so se člani obeh delegacij dogovorili in zagotovili, da bodo storili za izboljšanje položaja manjšin. Domneva se, da so bile verjetno danes, ali bodo jutri na dnevnem redu pritožbe, ker je navada, da se o njih razpravlja na koncu vsakega zasedanja. Medtem je bila javnost že obveščena, da je pred odborom šest pritožb.

Težko je reči, kakšni bodo rezultati VI. zasedanja. Glede na ozračje, ki je vladalo in po včerajšnji večerji sodeč še vedno vlada in ki se zdi mnogo boljše, kot je bilo na V. zasedanju v Rimu — kaže, da se članom odbora sploh bolje ustreza beograjsko kot pa rimsko podnebje — je, kot smo že večkrat ugotovili, pričakovati, da bodo sklepi VI. zasedanja konkretni.

* * *

Danes je bilo uradno sporočeno, da bo od 9. do 12. julija na vabilo predsednika republike maršala Tita uradno obiskal Jugoslavijo predsednik vrhovnega vojaškega sveta in predsednik sudanske vlade Ibrahim Abud. Predsednik Abud bo v spremstvu sudanskih ministrov za kmetijstvo in promet, za finance in gospodarstvo, za zunanje zadeve, šefa protokola, predsednika, namestnika generalnega štaba oboroženih sil Sudana in drugih članov spremstva obiskal razen Beograda Bosno in Hercegovino, Hrvaško in Slovenijo in si bo ogledal nekatera gospodarska podjetja in kulturno-zgodovinske spomenike. Med bivanjem v Jugoslaviji se bo predsednik sudanske vlade razgovarjal z jugoslovanskimi voditelji o vprašanjih obojestranskega interesa.

* * *

«Sodelovanje med Združeno arabsko republiko in Jugoslavijo se na vseh področjih razvija zelo uspešno,» je izjavil danes veleposlanik ZAR Sabet Aris, ki je odpotoval iz Beograda na novo službeno mesto. Dejal je, da obstajajo kljub že uspešnemu sodelovanju in zadovoljivemu razvoju odnosov med ZAR in Jugoslavijo možnosti za razširitev sodelovanja na vseh področjih. «Sodelovanje med Jugoslavijo in ZAR, je poudaril Aris, je eden od stebrov miru. Naša dva naroda trdno verjameta, da se samo v miru lahko doseže napredek in izboljšanje življenjske ravni ljudstva.» Veleposlanik ZAR je na koncu poudaril, da je bil zadnja leta sam priča velikega napredka Jugoslavije. «Občudujem ne samo hiter dvig življenjske ravni, temveč dejstvo, da sem se v razgovoru s preprostimi ljudmi večkrat prepričal, da niso še zadovoljni z rezultati, čeprav so doseženi uspehi veliki, temveč da žele še večje rezultate. To je čudovita, zdrava ambicija vaših narodov, ki se izraža v najbolj konstruktivnem smislu.»

B. B.

—«»—

DUNAJ, 5. — Avstrijski zunanji minister dr. Bruno Kreisky je priredil danes poslovilno kosilo v čast jugoslovanskemu veleposlaniku prof. J. Zemljaku, ki bo v kratkem odpotoval v domovino. Na kosilu je bilo tudi več visokih funkcionarjev avstrijskega zunanjega ministrstva.

Vreme včeraj: najvišja temperatura 26, najnižja 16.8, ob 19. uri 23.5, zračni tlak 1013.9, veter severovzhodnik 13 km, vlage 64 odst., nebo 2 desetini oblačno, morje razburkano, temperatura morja 23.2 stopinje.

Tržaški dnevnik

Danes, SREDA, 6. julija
Dušica
Sonce vzide ob 4.22 in zatone ob 19.57. Dolžina dneva 15.35. Luna vzide ob 17.15 in zatone ob 2.13
Jutri, ČETRTEK, 7. julija
Manica

Pristranski odlok vladnega generalnega komisarja

Komisarska uprava v kmečki bolniški blagajni podaljšana za 12 mesecev

Zakon o ustanovitvi kmečkih bolniških blagajn določa le štirimesečno komisarsko upravo - Odlok je uperjen predvsem proti Kmečki zvezi in Zvezi malih posestnikov

Pod naslovom «Predpisi o pomoči v bolezni neposrednih obdelovalcev» objavlja zadnja številka Uradnega vestnika odlok vladnega generalnega komisarja (štev. 20. od 25. junija 1960), s katerim se komisarska uprava v pokrajinski kmečki bolniški blagajni podaljšuje za nadaljnjih 12 mesecev.

Odlok pravi:

«Generalni komisar italijanske vlade za tržaško ozemlje — glede na odlok vladnega generalnega komisarja št. 20 z dne 27. maja 1959, ker se smatra za potrebno podaljšati rok, predviden v členu 6 omenjenega odloka za izvolitev prvega upravnega sveta tržaške pokrajinske vzajemne blagajne, in glede na odlok predsednika republike z dne 27. oktobra 1954 ter na podlagi prejetih pooblastil, odreja:

ČLEN 1.: Rok, omenjen v drugem odstavku člena 34 zakona z dne 22. novembra 1954 št. 1136 za izvolitev prvega upravnega sveta tržaške pokrajinske vzajemne blagajne, predviden v členu 6 odloka vladnega generalnega komisarja št. 20 z dne 27. maja 1959, se podaljša na 12 mesecev in bo učinkoval od dneva objave tega odloka.

ČLEN 2.: Ta odlok stopi v veljavo na dan, ko se objavi v Uradnem vestniku». (1. julija 1960)

Zgodilo se je točno to, kar smo v našem dnevniku predvideli že pred petimi meseci, ko smo napisali, da krožijo govorice, ki so napovedovale podaljšanje komisarske uprave v kmečki bolniški blagajni.

Odlok vladnega generalnega komisarja ne navaja vzrokov, zaradi katerih je bilo treba podaljšati komisarsko upravo za dobo še enega leta, vendar je menda vsakomur jasno v katerem grmu tiči zajec. Mirne vesti lahko rečemo, da pomeni odlok vladnega generalnega komisarja nov dokaz pristranosti, diskriminacije, politikantstva in odkrite podpore določeni skupini samozvanih kmečkih predstavnikov.

Morda — vendar dvomimo, da bi se to godilo — bo vladni komisariat skušal ta odlok na kak način opravičiti. Toda mi že v naprej trdimo, da ni razlogov, zaradi katerih bi se lahko komisarska uprava podaljšala še za eno leto, zlasti zato ne, ker predvideva osnovni zakon o ustanovitvi kmečkih bolniških blagajn le štirimesečno komisarsko upravo. Vladni generalni komisar pa je s svojim prvim odlokom (s katerim je tudi ukinil občinske upravne odbore!) štirimesečni rok podaljšal na eno leto, in sedaj še za eno leto!

Toda vsaka stvar ima svojo mejo! Tega bi se moral zavedati vladni generalni komisar, ko podpisuje take diskriminacijske odloke, kakršen je njegov zadnji, ki nosi številko 20. Menimo, da je s tem odlokom daleč prešel mejo in prejeta pooblastila. Ni namreč nobenega dvoma, da bodo s tem odlokom zadovoljni prav tisti, ki se bojijo, da bi bolniško kmečko blagajno upravljati kmetje, ki niso člani bonomijanske kmečke organizacije.

Sploh so se v tem letu komisarske uprave dogajale čudne reči. Posvetovalna komisija, ki bi morala stati komisarju ob strani, se je sestala samo enkrat, in čeprav sta kmečki strokovni organizaciji večkrat zahtevali sklicanje posvetovalne komisije, se to ni zgodilo. Pravili so, da je komisar bolan ali da ga ni v Trstu, v zadnjem času tudi to, da je celo odstopil! Vprašamo, kaj sta delali prefektura in vladni generalni komisar, ki imata nadzorstvo nad upravljanjem bolniške blagajne? Ali ni bila dolžnost vladnega generalnega komisarja, da imenuje drugega komisarja kmečke bolniške blagajne, če je res, da je sedanji (ali bivši?) tako bolan, da ne more opravljati svojih funkcij?

Po drugi strani pa vprašamo, zakaj je še potrebna komisarska uprava, ko pa je delovanje kmečke bolniške blagajne popolnoma urejeno, vsaj kar se upravnega delovanja tiče?

Odgovori so več kot jasni. Mi protestiramo proti pristranskemu ukrepanju vladnega generalnega komisarja, ki je naperjeno predvsem proti dvema kmečkima organizacijama, ki združujeta večino slovenskih in italijanskih kmetov našega področja. Čas bi bil, da vladni generalni komisar neha s tako pristransko politiko, ki mu ni in tudi ne more biti v čast!

—«»—

Sporočili županstva

Županstvo sporoča, da bo od danes dalje pokriti bazen na Obrežju Tommaso Gulli odprt za javnost ob delavnikih od 10 do 19, ob nedeljah in praznikih pa od 9 do 19.

najkasneje do 9. t. m.

V prihodnjih dneh bo županstvo določilo prodajna mesta za prodajo lubenic, in sicer v Ulici Bellini.

Prodajalci, ki imajo dovoljenje za prodajo lubenic in sadja in ki želijo dobiti prodajno mesto, naj predložijo zadevno prošnjo na županstvo

—«»—

2.544.000 obmejnih prehodov v prvih šestih mesecih

V prvih šestih mesecih so na tržaških blokih zabeležili 2.544.000 obmejnih prehodov s propustnicami. Prednjačijo Jugoslovani z 1.325.000 prehodov. Število prehodov se je letos povečalo za okoli 100 tisoč. Zelo visoko je bilo tudi število prehodov s potnimi listi, in sicer kar 350 tisoč in 120 tisoč več kot lani v istih prvih šestih mesecih. Na prvem mestu so italijanski državljani, slede jim jugoslovanski.

170.000 ton prometa v juniju skozi tržaška Javna skladišča

V primerjavi z lanskim letom se je promet povečal v preteklem mesecu za 50.000 ton blaga, zlasti premoga, rud in žitaric

Niso še znani dokončni podatki niti o prometu Javnih skladišč niti seveda o celotnem prometu tržaškega pristanišča v juniju, vendar lahko na osnovi dokaj utemeljenih približnih računov zaključimo, da je bil junija dosežen ponoven rekordni promet. Skupno so namreč Javna skladišča odpravila okoli 170 tisoč ton prometa, medtem ko so lani komaj 120 tisoč ton.

Bistveno se je izpremenil položaj pri izkrcanem blagu, kjer je promet dosegel letos okoli 120 tisoč ton, lani pa komaj 36.357 ton. To izredno občutno povečanje gre predvsem na račun znatno povečanega prometa s premogom in rudami (letos 54.000 ton, lani 12.812 ton), žitaricami (letos 42.000, lani nič) in delno tudi raznega blaga (letos 21.000, lani 18.061), medtem ko se je dovoz eksotičnega lesa nekoliko znižal (letos 4.000 ton, lani 5.834).

Obseg vkrcanega blaga se je letos znižal, saj je znašal okoli 50.000 tisoč ton, medtem ko je lani dosegel 83.926 ton. Vendar gre v bistvu za razliko, do katere je prišlo, ker so lani junija Avstrijci poslali v Kitajsko obsežno pošiljko 31 tisoč ton amonjakovih nitratov (umetna gnojila), kar se letos ni ponovilo. Drugače pa tudi pri vkrcanem tranzitnem blagu položaj ni bil slab, saj so ostale količine izvoženega lesa bistveno neizpremenjene (okoli 10.000 ton), medtem ko se je občutno povečal obseg izvoženega raznega blaga (letos 36.000 ton lani 24.532 ton).

—«»—

Obiski pri županu

Župan dr. Mario Franzil je sprejel na poslovilnem obisku poveljnika straž javne varnosti podpolkovnika Enrica Aversa, ki odhaja na novo službeno mesto v Palermo.

Nato je župan sprejel bivšega ravnatelja občinskega oddelka za javna dela inž. Vittoria Zanettija, ki je bil nedavno upokojen.

—«»—

Vojne ladje v tržaškem pristanišču

V tržaškem pristanišču bo usidrana od 19. do 24. julija križarka «Montecuccoli», ki sedaj služi za vežbanje kadetov. Na križarki bo vkrcanih 12 oficirjev in 50 kadetov. Od 14. do 18. julija pa bodo usidrane tri britanske vojne ladje, in sicer dve podmornici ter pomožna ladja.

—«»—

Skupščina pleskarjev

Včeraj je bila skupščina pleskarjev, na kateri so sindikalni predstavniki CGIL poročali o pogajanjih, ki so bila v ponedeljek s predstavniki združenja obrtnikov in malih industrijcev. Pogajanja se še nadaljujejo in se bodo ponovno sestali verjetno v ponedeljek.

—«»—

Kampanja proti kaljenju nočnega miru

V razdobju od 27. do 30. junija je posebna ekipa policijskih stražnikov nadaljevala kampanjo za zatiranje kaljenja javnega reda in miru, posebno v nočnih urah. V tem razdobju so policijski organi kaznovali deset kršiteljev cestnega zakona.

Uspela prireditev PD Lonjer-Katinara

Domača dramska skupina je pred številnim občinstvom lepo podala vaško šalo «Vozel»

Prizor iz nedeljske igre, ki jo je priredilo prosvetno društvo Lonjer - Katinara

Dramska skupina prosvetnega društva Lonjer-Katinara je v nedeljo z uspehom ponovila Petrovičevo vaško šalo v treh dejanjih «Vozel». Kot smo že poročali, je preteklo sredo ploha prekinila predstavo nekaj pred koncem in so jo zato mladi Lonjerci in Katinarci v nedeljo ponovili.

Na dvorišču gostilne «pri Županovih» se je zbralo mnogo ljudi, ki so tudi med igro mnogokrat nagradili pridne domače igralce z burnim ploskanjem. Članom dramske skupine je treba priznati, da so se res potrudili in da je zadovoljno občinstvo njihov trud tudi s splošnim odobravanjem poplačalo. Za dober uspeh predstave ima veliko zaslugo tudi režiser tov. Stane Raztresen, član Slovenskega gledališča v Trstu. Toda gotovo je, da brez dobre volje domače mladine predstava ne bi tako lepo uspela in vsesplošno zadovoljila številno občinstvo.

Sedaj ko so se Lonjerci in Katinarci tako dobro izkazali doma, bi bilo dobro, da bi šli kam gostovat. Ljudem ugajajo zabavne igre. Poleg tega pa sedaj ni vprašanja dvoran: prireditve se lahko vrišijo na prostem, kjer pride še več ljudi kot v zaprti prostor.

Koristni naslovi in tel. številke

Občinski davčni urad: Ulica Nordio 11 — Urnik: od 8.10 do 12. V februarju, aprilu, juniju, avgustu, oktobru in decembru, ko zapadejo roki za plačilo davkov, so uradi odprti v dneh od 10. do 18. tudi popoldne, in sicer od 15.30 do 17.30

Anagrafski urad: Ul. A. Diaz št. 25 - 27 — tel. 35-425. Urnik: od 8.30 do 12.

Občinski trošarinski urad: Ul. del Teatro 4 — tel. 35-520.

* * *

Gasilci — 22-22

Rdeči križ — Trg V. Veneto — 24-024

Prometna policija — 37-777

Glavna bolnišnica — 93-743

ACEGAT (za okvare): 24-151

—«»—

NOCNA SLUŽBA LEKARN

INAM-Al Camello, Drevored XX. septembra 4; Godina, Trg sv Jakoba 1; Sponza, Ul. Montorsino 9 (Rojan); Vernari, Trg Valmaura 10; Vielmetti, Borzni trg 12

GLEDALIŠČA

TEATRO NUOVO

V nedeljo 10. t.m. ob 17 in 21 ter v ponedeljek 11. t.m. ob 21 bodo tri ponovitve izrednega nastopa gojencev gledališke šole «Silvio D'Amico». Igrali bodo: «Harlekin, hlaper dveh gospodarjev», Carla Goldonija. Režija: Fulvio Tolusso. Cena 300 lir.

KINO

Fenice 16.00 «Tajna Montgomeryjeva bitka».
Excelsior 16.00 «Krinka, ki ubija», J. Fuchsberger, Eva Antes.
Filodrammatico 16.30 «Tajni agent» Larrya, Cristopher Lee.
Grattacielo 16.00 «Prebudi me, ko bo vse končano», E. Kowacs, M. Moore.
Supercinema 16.00 «Dobri Samaritan», Gary Cooper.
Arcobaleno 16.00 «Koreja v plamenih».
Aurora 16.30 «10.000 žena pozlu».
Alabarda 16.00 «Damaščanska sablja», Rock Hudson in Piper Laurie.
Capitol 16.00 «Zakaj si prišel tako pozno», Michele Morgan.
Cristallo 16.30 «Vojna zgodba».
Garibaldi 16.30 «Človeška zver», Glenn Ford.
Impero 16.30 «Upornica».
Italia 16.30 «Rebeka», Lawrence Olivier.
Moderno 16.00 «Pekel na morju», James Mason.
Massimo 16.30 «Saharska legija», A. Laad, technicolor.
Vittorio Veneto 17.00 «Raj barbarov».
Ideale 16.30 «Jekleni morski pes».
Marconi 16.30 «Come te movi te fulmino», Renato Rascel.
Savona 16.00 «Otočje v plamenih», John Garfield.
Odeon 16.00 «Ninočka», Greta Garbo.
Astra 16.30 «Možje in plemenitaši».

LETNI KINO

Skedenj 20.30 «Calypso», technicolor.
Marconi 20.15 Glej zgoraj!
Garibaldi 20.15 Glej zgoraj!

RAZNA OBVESTILA

Slovenska gospodarsko-kulturna zveza in Slovenska prosvetna zveza sporočata, da sta preselili svoj sedež od 1. julija dalje v Ul. Geppa 9-II.

IZLETI

Prosvetno društvo «Albert Sirk» priredi v nedeljo 10. t.m. izlet v Soško dolino (Bovec, Trenta, Tolmin in k izviru Soče). Vpisovanje v trafiki pri Ivotu do vključno danes 6. t.m. Za izlet zadostuje propustnica.

IZLET SPDT V KRANJSKO GORO

Izletnike za Kranjsko goro dne 10. t.m. prosimo, da poravnajo voznino in dvignejo številke sedežev za avtobus v Ul. Geppa 9.

MALI OGLASI

ISCEM 14-15-letnega vajenca za avtomobilsko karoserijo. Bukovac Mario, Ul. Gatteri 35.

KINO PROSEK-KONTOVEL

predvaja danes, 6. julija, z začetkom ob 20. uri

RISANKO

TOM in JERRY

PREDEN GRESTE NA DOPUST

se naročite na

PRIMORSKI DNEVNIK

Pošljemo vam ga v katerikoli kraj, tudi v inozemstvo.

15 — dnevna naročnina L 300

Telefonirajte na št. 37-338

KINO ŠKEDENJ

predvaja danes 6. t. m. z začetkom ob 19.45 in ob 20.15 film

CALYPSO

Krasen dokumentarni film s Karaibskih in Antilskih otokov

Rude - petdesetletnik

Danes ima naš Rude Udovič petdeset let, ali kakor se glasi vsekoliko nedopadljivi rek, se je srečal z Abrahamom, pa čeprav mu, kot kaže slika, ne rase brada. Naš Rude, ali Rude Čič, kakor je sam sebe krstil (da ne omenimo še nekega drugega imena po bitju, ki je zlasti na Kranjskem tako priljubljeno), je bil, je in bo vedno poln vedrine in humorja, in nam zato ne bo zameril, če se tudi mi z malce šaljivim uvodom lotimo nehvaležnega posla, da mu štejemo leta, saj bi mu raje iz srca želeli, da bi bil vedno mlad.

Tudi v prvih povojnih letih, ko smo še na Trgu Goldoni skupaj «delali» časopis, je bil Rude vedno dobre volje, šegav in je s svojo prijaznostjo spravil v dobro voljo še tako skisanega in mračnega pusteža. Iz njega je vedno vel optimizem in težavam se je smejal v brk takrat, ko se je moral tam v goldonijevskem podstrešju boriti z raznovrstnim mrčesom, neljubim ostankom nacistične okupacije, vel je optimizem pozneje v Gorici in Kopru in je njegova družba gotovo prav tako mladostna in prijetna, ko vedri pri «Primorskih novicah» in zna najbrž tudi še dandanes marsikomu kakšno zagosti, ali bolje zakuriti kot svoje čase, ko je bil še z nami, in prav gotovo mu tega nihče ne šteje v zamero.

No, srečal se je z Abrahamom, toda že od mladih nog se je moral potepati po svetu kot Mojzes, če že ostanemo pri svetopisemskem besedišču. Rodil se je delavskim staršem v Obrovu v Slovenski Istri, danes pred petdesetimi leti in življenje mu ni bilo z rožcami postlano, saj so morali doma hraniti osem lačnih ust. Ko je končal ljudsko šolo v Obrovu, je šel študirat v Št. Vid pri Ljubljani, nato v Koper, maturo pa je položil na Sušaku, kamor se je leta 1930 zatekel. Vpisal se je tudi na zagrebško univerzo, kjer je sodeloval pri glasilu primorskih izseljencev «Istri», dokler je izhajalo. Med vojno so ga ustaši zaprli kot talca, po osvoboditvi pa je prišel v naše uredništvo in ostal tu do julija 1947. Od tu je odšel v Gorico urejevat skupno s Feiglom «Sočo» do marca 1949, ko se je moral izseliti v Jugoslavijo.

Potem je sodeloval pri «Slovenskem Jadranu» v rubriki «Barba Vane», prirejal vesti in politične komentarje pri kadiu Koper ter nastopal v oddajah «Toni in Pepi» in «Franina in Jurina». Sedaj nadaljuje svoje delo v Novi Gorici pri «Primorskih novicah», objavil pa je tudi razne novele in humoreske.

No, tako smo na kratko povedali, kako je teklo življenje temu večnemu fantu, vedno mladega in iskrečega duha, kakor sta vipavsko in briško vino. Čeprav je velik šaljivec in je z nasmehom uganjal v kozji rog tegobe in smolo, pa je bil na dnu svojega jaza vedno zelo resen, poln človečanskega ponosa in spoštovanja do samega sebe in drugih, ter dostojnosti, saj je vedno izpričeval to, kar se mu je zdelo najbolj pravično.

O tem njegovem življenjskem jubileju mu želimo iz vsega srca, da bi bila njegova prihodnja življenjska pot čimbolj izglajena in mu iskreno kličemo: Še na mnoga leta!

PRIMORSKI DNEVNIK

UREDNIŠTVO
TRST - UL. MONTECCHI 6-II. TELEFON 93-808 IN 94-638
Poštni predal 559

PODRUŽNICA GORICA
Ulica S. Pellico 1-II. — Tel. 33-82

UPRAVA
TRST — UL. SV. FRANČIŠKA št. 20 — Tel. št. 37-338

OGLASI
Cene oglasov: Za vsak mm v širini enega stolpca: trgovski 80, finančno-upravni 120, osmrtnice 90 lir. — Mali oglasi 30 lir beseda. — Vsi oglasi se naročajo pri upravi.

NAROCNINA
Mesečna 480 lir. — Vnaprej: četrtletna 1300 lir, polletna 2500 lir, celoletna 4900 lir — Nedeljska številka mesečno 100 lir, letno 1000 lir — FLRJ: v tednu 10 din, nedeljska 30 din, mesečno 250 din — Nedeljska letno 1440, polletno 720, četrtletno 360 din — Poštni tekoči račun: Založništvo tržaškega tiska Trst 11-5374 — Za FLRJ: ADIT, DZS, Ljubljana, Stritarjeva ul. 3-I., tel. 21-928, tekoči račun pri Komunalni banki v Ljubljani 600-70/3-375.

Odgovorni urednik
STANISLAV RENKO
Tiska Tiskarski zavod ZTT Trst

Po policijski prepovedi zborovanja na Trgu Garibaldi

V petek ob 18. uri protifašistično zborovanje na Šentjakobskem trgu

Oster protest nove Delavske zbornice proti prepovedi zborovanja v ponedeljek - NSZ in Zveza partizanov tržaškega ozemlja sta se pridružili pobudi ostalih antifašističnih organizacij

Veliko protifašistično zborovanje, ki ga policija ni dovolila na Trgu Garibaldi ter ga hotela potisniti v predmestje na Seneni trg, bo v petek ob 18. uri na Šentjakobskem trgu. Kot smo že pisali, sta se pridružili tej pobudi tudi Neodvisna socialistična zveza in Zveza partizanov tržaškega ozemlja, ki vabita svoje člane, in simpatizerje, naj se zborovanja v čimvečjem številu udeležijo.

Z množično udeležbo je namreč treba pokazati odločen odpor proti vsem poskusom, da bi se fašizem rehabilitiral, se vključil v ključne položaje republiške države, od znotraj miniral njene temelje in nagrizel njene korenine. Tak manever je bil že v polnem teku in vprav odločnosti in demokratični zavesti genovskega ljudstva se je treba v veliki meri zahvaliti, če se bo zakonska zveza med demokrščansko desnico in fašizmom razdrla.

Se pred leti je marsikdo pomilovalno gledal na fašistično gibanje, češ da gre le za vihrave zanešenjake, za domotožne in nepoboljšljive objokovalce preteklosti, toda kmalu se je pokazalo, da so ti fašisti adut, ki ga del monopola in velikega kapitala hrani, pita in neguje, da bi ga izkoristil, če že ne zaradi drugega, vsaj za pritisk na Krščansko demokracijo, če bi se končno le malce usmerila v levo in prenehala zvesto služiti gospodarski desnici ob vatikanskem blagoslovu. Pozabiti namreč ne smemo, da je gospodarski ustroj, ki je porodil fašizem, ostal in da ga zato lahko še vedno porodi, čeprav morda v nekoliko spremenjeni obliki. Ravno tu pa pride v poštev borba ljudskih množic, ki so si zlasti v antifašističnih borbah pridobile dragocenih izkušenj, tako da ne bodo več dopustile, da zrase tej pošasti glava. To jasno izražajo velike demokratične množice po vsej državi in to moramo izpričati zlasti mi v Trstu, saj je tu MSI tretja stranka po številu in je poslala v parlament celo svojega poslanca.

Proti odklonitvi Garibaldijevega trga za zborovanje je včeraj protestirala tudi Delavska zbornica CGIL, ki je poslala vladnemu generalnemu komisarju dr. Palamari in kvestorju naslednje pismo:

Tajništvo nove Delavske zbornice CGIL je zvedelo za prepoved zborovanja, ki so ga sklicala partizanska in antifašistična združenja za peti julij zvečer na Trgu Garibaldi v znamenju solidarnosti z odgovorom genovskega ljudstva na fašistična izzivanja, ter izraža v imenu tržaških delavcev, včlanjenih v CGIL, svoj odločen in ogorčen protest proti temu nezaslišanemu ukrepu, ki odkrito krši ustavne svoboščine in ki pomeni poskus zaviranja silnega ljudskega zagona, do katerega je prišlo proti ostankom fašizma po vsej državi.

Enotna sindikalna organizacija poudarja zvestobo tržaških delavcev vzorom odporniškega gibanja in protifašistični borbi, iz katerih sta se porodila republika in njena ustava, ter zagotavlja, da se bo aktivno udeleževala borbe, da se s političnimi pozornice dokončno pomete fašizem, ki — povzročil toliko gorja in tragedij, katerih tržaški delavci niso in ne morejo pozabiti. Udeležila se bo tudi borbe proti poskusom sedanje vlade, da bi vključila novo fašistično stranko v življenje demokratične republike ter da bi ta stranka postala v njej odločilni činitelj.

Iz sodnih dvoran

Dolarji v pismih so pismonošo spravili za tri leta v zapor

Tudi prizivno sodišče mu ni moglo dokazati, da je vozil v vinjenem stanju • Obsojen zakrknjen pijanec

Pred kazenskim sodiščem se je moral zagovarjati 28-letni Silvano Cuttin, poštni uslužbenec, ki je bil obtožen, da je od decembra 1958 do avgusta 1959 vzel iz raznih pisem določeno vsoto dolarjev za približno vrednost 15.000 lir. Dolžili so ga dalje, da je uničil več pisem. Sodišče ga je spoznalo za krivega ter ga obsodilo na tri leta zapora in 8.000 lir globe.

Ravnateljstvo poštne uprave je začelo sumiti v Cuttinovo poštenost 14. avgusta 1959. leta. Višji inšpektor Domenico Festa je ugotovil, da je imel Cuttin pri sebi deset navadnih pisem iz Amerike, katera je bil vzel iz predalov svojih kolegov. Zaslišali so ga takoj in Cuttin je priznal, da je zamenjal v menjalnici Bolaffio 18 dolarjev. Kasneje so napravili pri osumljencu tudi hišno preiskavo ter našli v sobni peči več pisem.

* * *

V prizivni inštanci je včeraj kazensko sodišče, ki mu predseduje dr. Rosano, razsojalo v zvezi s primerom 49-letnega Almerica Gattija iz Ul. Sinico 70, ki je bil obtožen, da je šofiral avto v pijanem stanju.

Obravnava pred sodiščem je bila že 3. marca letos in tedaj je sodnik oprostil Gattija zaradi pomanjkanja dokazov. Včeraj je kazensko sodišče potrdilo prejšnjo razsodbo.

Bilo je 20. decembra lanskega leta, malo pred polnočjo, ko se je Gatti vračal iz Umaga v družbi petih prijateljev. Ko je s svojim avtom prispel v bližino Oreha, je nenadoma počila zadnja desna zračnica. Vozač je izgubil oblast nad vozilom, ki je podrlo tri obcestne kamne ter potem treščilo z vso silo v neko drevo. Vseh šest potnikov je bilo ranjenih. Na kraj nesreče je prišel med prvimi neki gostilničar, ki je ponudil Gattiju kozarček konjaka, da bi prišel k sebi. Takoj nato so prišli policijski agenti, ki so spremili vozača v splošno bolnišnico. Zdravniki so ugotovili, da je Gatti nekoliko zaudarjal po alkoholu. Zato so ga tudi prijavili sodišču zaradi vožnje v vinjenem stanju.

Pred kazenskim sodiščem, ki mu predseduje dr. Boschini, se je začela včeraj razprava proti 47-letnemu Giuseppu Paolizziju iz Istrske ceste 152. Paolizzi je obtožen, da je 2. maja predlanskega leta nenamerno povzročil smrt delavca Negrisinija Sarpija. Paulizzi je solastnik delavnice «La Meccanica Navale». Ker so se že več časa dogajale razne kraje, je obtoženec ukazal Negrisiniju, da pojači žično oviro nad dvoriščnim zidom. Negrisini je opravljal to delo v višini 6 metrov, ne da bi odgovorni lastnik sprejel določene ukrepe za njegovo osebno varnost. Tako se je zgodilo, da je Negrisini okoli pol devetih zjutraj navedenega dne padel ter se težko pobil. Okoli 16. ure istega dne je umrl zaradi zloma zatilnika.

Včeraj sodišče še ni razsojalo v tej zvezi. Sprejelo je zahtevo, da bo zaslišalo sodnega izvedenca, ni pa pristalo na to, da bi odšlo na kraj nesreče. Razpravo je odložilo na 9. t.m.

* * *

Angelo Depaoli, star 54 let, iz Ul. Fonderia 2, je nepoboljšljiv obiskovalec sodnih dvoran. V svojem ne še tako dolgem življenju je že zbral na svojem kazenskem listu kar 34 obsodb, večinoma zaradi pijanosti, žalitev javnih funkcionarjev, nadlegovanje raznih oseb itd. Tudi včeraj se je moral zagovarjati pred kazenskim sodišem zaradi podobnih prekrškov. Obtožen je bil namreč, da je bil pijan, da je prosjačil ter da je žalil javnega funkcionarja. Sodniki so ga spoznali za krivega ter ga obsodili na 6 mesecev in 9 dni zapora ter na 12.000 lir denarne kazni.

Bilo je okoli 22. ure 28. maja letošnjega leta, ko je neki stražnik javne varnosti šel po Pasaži Tergesteo. Opazil je nekega pijanca, ki je prosjačil. Zahteval je, naj mu možakar pokaže osebne dokumente, toda Depaoli ga je v odgovor močno sunil po obrazu. V bolnišnici so ugotovili, da se ga je Depaoli pošteno navlekel.

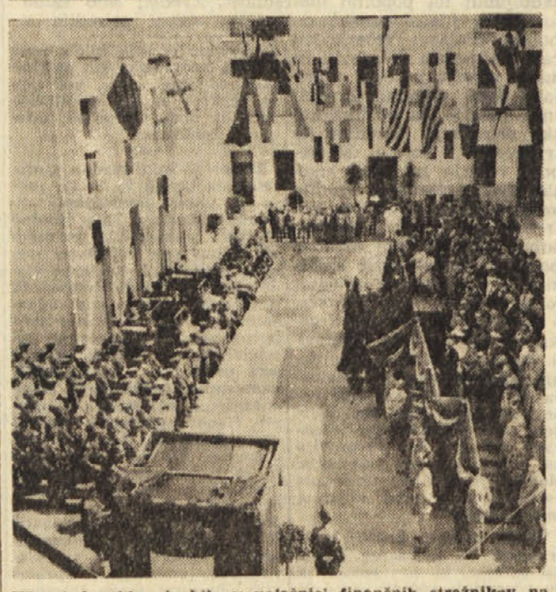

Včeraj dopoldne je bila v vojašnici finančnih stražnikov na pomolu Fratelli Bandiera slovesnost ob 186-letnici ustanovitve zbora finančnih stražnikov. Slovesnosti so prisostvovale najvišje krajevne vojaške in civilne oblasti

—«»—

Ko se je kopala jo je kamen zadel v glavo

Včeraj ob 19. uri so prepeljali v glavno bolnišnico 19-letno delavko Loredano Meion, ki se je malo prej kopala na barkovljanski obali v kopališču Topolino. Zdravniki so pridržali Loredano v bolnišnici s prognozo 2 ali 3 dni zaradi podplutb na glavi ter raznih drugih motenj. Dekle je izjavilo, da se je nekaj čez 18. uro zvečer kopalo v morju, ko jo je nenadoma zadel v glavo kamen. Mogoče ga je odvrgel kak deček, katerega imena niso mogli še ugotoviti.

Revščina in bolezen vzroka samomora dveh zakoncev?

Včeraj zjutraj so ju našli negibna v postelji, ko sta bila že mrtva zaradi zadušitve s plinom

Včeraj zjutraj, verjetno okoli četrte ure, sta umrla 65-letni krojač Vincenzo Mauro in njegova žena Maria Dal Pos, stara 66 let, ki sta živela skupaj v njunem stanovanju v Ulici Silvio Pellico štev. 1.

Zakonca so našli nekaj čez osmo uro zjutraj v posteljah, ko sta bila verjetno že več ur mrtva. Zastrupil ju je plin, ki je že ob tisti uri uhajal iz plinskega štedilnika. Ker so bila vsa okna neprodušno zaprta in ker so bile vse tri pipe na plinskem štedilniku odprte, policijski organi sklepajo, da gre za samomor.

Vincenzo Mauro se je rodil v Neaplju in v Trst je prišel že leta 1918, kot italijanski vojak. Marijo Dal Pos, svojo bodočo ženo, je spoznal v Pordenonu, kjer je ženska služila v nekem lokalu. Poročil se je z njo in kasneje se je vrnil v Trst, kjer je imel svojo krojaško delavnico v raznih ulicah in sedaj v Ulici Silvio Pellico.

Predvčerajšnjim zvečer okoli 8. ure so znanci videli zadnjikrat pokojnega Maura. V neki trafiki je kupil cigarete in okoli 23. ure je telefoniral v neki bar na Trgu Goldoni ter naročil dve kavi. Potem molk. In včeraj zjutraj tragedija. Nekaj pred osmo uro je prišel na Maurovo stanovanje krojaški pomočnik Filippo Perna, star 24 let, ki je odprl vrata, ki delijo krojačnico od stanovanja. Ko je odprl vrata se je razširil vsepovsod smrtonosni plin. Takoj so poklicali rešilni avto Rdečega križa, čigar osebje je ugotovilo, da zakoncema ni bilo več pomoči. Ležala sta nepremično na postelji in kljub temu, da so poskusili z umetnim dihanjem, ju niso mogli več priklicati k življenju. Ob 10. uri so trupli prepeljali v mrtvašnico v Ulici Pietà.

Kje tiči vzrok tega samomora? Zakonca nista pustila nobenega pisma. Zdi se pa, da je vsaj enega izmed njiju prisilil k samomoru težak finančni položaj, v katerem sta se nahajala. Mauro že daljšega časa ni mogel pravzaprav delati. Zahrbtna bolezen mu je laže paralizirala desno stran telesa. Zato si je poiskal sodelavca, in sicer krojača Javarona, s katerim je sodeloval v krojačnici. Zdravstveno pa se ni počutil slabo samo on. Tudi žena je že daljšega časa bolehala, ker se je pred desetimi leti ponesrečila pri nekem avtomobilskem incidentu. Pred letom dni je bila v bolnišnici, toda ko se je vrnila domov, se ni mogla več ukvarjati s hišnimi deli. Ker ni bilo denarja, da bi najeli hišno pomočnico, je moral mož skrbeti za vse. Zato lahko sklepamo, da je vzrok včerajšnje tragedije pravzaprav v revščini in bolezni.

Sindikalna kronika

Zaostritev krize v IFLEA in v ladjedelnici Sv. Justa

Zavlačevanje pogajanj za ureditev delovne pogodbe uslužbencev hotelov in javnih lokalov

Zelo se je zaostril položaj v podjetju IFLEA, ki zaposluje okoli 70 delavcev in uradnikov. Podjetju primanjkuje delo pa tudi finančni položaj vzbuja zaskrbljenost, tako da je sedaj večina delavcev suspendiranih, povrh pa še niso znane niti takojšnje niti oddaljenejše perspektive. Iz vseh teh razlogov sta obe sindikalni organizaciji kovinarjev predlagali uradu za delo, da pride čimprej do sestanka, na katerem bi proučili položaj tega podjetja, zlasti ker zaposleni ne prejemajo v redu plač.

Podobni predlog sta sindikalni organizaciji tudi sprejeli glede ladjedelnice Giuliano-Sv. Just, v kateri bodo v kratkem končali ribiško ladjo «Atlantico secondo» in bo ladjedelnica ostala povsem brez vsakega dela.

* * *

Včeraj je bil prvi sestanek med sindikalnimi predstavniki in predstavniki združenja hotelirjev. Kot smo že poročali, so natakarji ter drugi uslužbenci hotelov, penzionov in sorodnih lokalov pred časom predložili novo delovno pogodbo in se sprva delodajalci niso hoteli niti pogajati. Na včerajšnjem sestanku so delodajalci predložili svoje protipredloge, katerih predstavniki uslužbencev niso zavrnili takoj, temveč so izjavili, da jih bodo še proučili. Vendar pa vse kaže, da so ti predlogi delodajalcev povsem nesprejemljivi in da gre v bistvu za poskus, da se pogajanja zavlečejo in tako prebrede sedanja ugodna turistična sezona, v jeseni pa je seveda položaj bistveno drugačen.

Iz vseh teh razlogov se lahko pričakuje, da bo v tej kategoriji prišlo do nadaljnje zaostritve sindikalnih odnosov in morda tudi do ostrejše borbe, v kolikor seveda delodajalci ne bodo pravočasno popustili.

OD VČERAJ DO DANES

ROJSTVA, SMRTI IN POROKE

Dne 5. julija 1960 se je v Trstu rodilo 10 otrok, umrle so 4 osebe, poroke pa so bile 3.

POROČILI SO SE: student Sergio Rizzi in prodajalka Marisa Cannone, drogerist Umberto Zollia in uradnica Liliana Negri, varilec Carmelo Calenda in šivilja Antonia Giuressi.

UMRLI SO: 70-letna Ana Bradac vd. Covra, 94-letni Antonio Tomassich, 65-letni Giovanni Stuile, 70-letni Francesco Rossetti.

Kino na Opčinah

predvaja danes, 6. julija, z začetkom ob 18. uri film CINEMASCOPE

DŽINGIS KANOVI OTROCI

(I figli di Gengis Khan)

Visoka počastitev slovenskega znanstvenika na Dunaju

Prof. Milan Vidmar prejel zlato doktorsko diplomo

Eden največjih svetovnih strokovnjakov za teorijo in gradnjo transformatorjev - V Berlinu tiskajo njegovo knjigo - «Spomini na zlate dni šaha»

Prof. dr. ing. Milanu Vidmarju je bila prvega julija podeljena na Dunaju zlata doktorska diploma. Prof. Milan Vidmar je pred petdesetimi leti doktoriral na dunajski Tehniški visoki šoli iz tehniških ved in je bil eden od prvih takrat še redkih doktorjev te stroke. Leta 1957 je prejel prof. Vidmar istotam zlato inženirsko diplomo.

Prof. Milan Vidmar je bil rojen leta 1885 v Ljubljani in je zaslovel zlasti kot eden od največjih svetovnih strokovnjakov na področju teorije in gradnje transformatorjev. Njegova knjiga «Die Transformatoren» je doživela v nemščini že tri izdaje in je bila prevedena v ruščino, romunščino in vsaj v izvlečkih še v druge jezike. V svetovnih enciklopedijah je pojem transformatorja neločljivo povezan tudi z imenom prof. Milana Vidmarja. V zadnjih letih se prav tako izvirno in uspešno uveljavlja na področju teorije in gradnje daljnovodov. O svojih novih pogledih na probleme daljnovodov je pred kratkim predaval v Parizu.

Prof. dr. Milan Vidmar

Obiskal sem prof. Milana Vidmarja na Inštitutu za elektriško gospodarstvo, ki ga upravlja, ko sem izvedel, da namerava odpotovati na Dunaj, kjer mu bodo slovesno podelili zlato doktorsko diplomo. Našel sem ga pri pisalni mizi z debelim, lepo pretipkanim rokopisom pred sabo. Ko sem mu čestital k zlati diplomi in namignil na rokopis, ki je ležal pred njim, le dejal:

«To je že tretja ekspertiza, ki sem jo letos izdelal. Sicer pa vam imam še marsikaj povedati.»

Prof. Vidmar je kakor motor, ki je neprestano v pogonu. Letos 22. junija je dopolnil 75. leto, toda njegova ustvarjalna sila ni v ničemer popustila. Njegova dejavnost in storilnost učinkujeta na obiskovalca poživljajoče, tako da je poln dobrih sklepov, ko ga zapušča. Ko mu omenim njegovo delavnost, pravi:

«Zdaj, odkar sem rešen administrativnih poslov, sem veliko bolj produktiven. Ali veste, da se zdaj tiska v Berlinu moja knjiga «Aus goldenen Schachzeiten — Erinnerungen», se pravi «Spomini na zlate dni šaha»?»

«Nisem vedel. Torej ste vendarle začeli s svojimi spomini, ki ste jih obljubljali, ko sem pred leti hodil k vam na razgovore?»

«No, pravzaprav to še niso tisti spomini, o katerih sva takrat govorila. Ta knjiga zadeva predvsem moje šahovsko udejstvovanje, moja doživetja in srečanja na svetovnih šahovskih turnirjih. Toda ti šahovski spomini niso samo opisovanje epohe, ki je ni več. Knjiga je precej bojevito usmerjena proti nekaterim izrastkom šahovske igre zadnjih let, ki bi jih bilo treba po mojem mnenju temeljito odstraniti, ker bo sicer visoki šah popolnoma propadel. Zadnje poglavje nosi naslov: «Ali je današnji visoki šah bolan?» V tem poglavju kritično analiziram pojav sekundantov pri šahovskih veleturnirjih in pravim, da opravi za velemojstra prvih deset potez knjiga, drugih deset potez sekundanti in nadaljnjih deset potez s končnico spet knjiga. Moj oris bo verjetno dvignil precej prahu — toda te sorte človek sem zmerom bil.»

«Vidim, da vas še zmerom enako zaposlujeta šah in elektrotehnika.»

Prof. Vidmar se zamisli, potem pravi:

«Moje življenje je bilo od vsega početka razklano. Najprej sem mislil, da bom dognal šah do kraja. Pri seaemnajstih letih sem si postavil za cilj, da postanem šahovski prvak. Moral bi bil vsaj za tri leta opustiti elektrotehniko in se posvetiti izključno šahu, da bi to dosegel. Toda že leta 1922 je pisal «Times»: «V Vidmarju smo najbrže izgubili svetovnega šahovskega prvaka v korist elektrotehnike.» In madžarski velemojster Geza Maroczy je rekel leta 1927 v New Yorku: «Če bi Vidmar hotel pustiti tisto svojo neumno elektrotehniko, bi postal gotovo svetovni prvak». Kaj me je odvrnilo od šaha, boste vprašali. Bile so to predvsem dve stvari. Najprej zanimanje za eksaktne vede, v prvi vrsti seveda za elektrotehniko, ki se mi zdi še bolj zanimiva kot šah. Drugo pa je bil tale premislek: v življenju moža je odsek, ki je dodeljen igri, znatno krajši od delovnega odseka. S štiridesetim letom doseže na primer šahovski mojster svojo kulminacijo, nato se spušča počasi nizdol do petdesetega leta, od petdesetega leta pa drči nezadržno navzdol. Nasprotno pa je petdeseto leto pri znanstvenem delu šele začetek zrelega in dobro fundiranega ustvarjanja. — Ali imate kaj smisla za mistiko? No, ne mislim na kaka mistična razodetja. Teh ni. Ampak na nekakšno simboliko določenih faktov v življenju. Moja razklanost med šahom in elektrotehniko najde svojo prispodobo v dveh faktih. Zame največji šahovski genij je bil Morphy, ki je vzniknil v prejšnjem stoletju kakor meteor. Njegov dan in mesec rojstva je 22. junij kakor moj. Rojstna letnica transformatorja — izumili so ga trije madžarski inženirji — pa je leto 1885, torej obenem moje rojstno leto.»

Ko sem se že poslavljal, me je prof. Vidmar presenetil še z eno izjavo. «Vse življenje sem delal na vprašanju transformatorjev, jih izboljševal in izpopolnjeval. Danes napovedujem velikemu transformatorju skorajšnji konec. Ti giganti bodo izginili, kakor so izginili dinozauri. Postali so tako komplicirani, da jih življenje več ne prenese. Po tej poti ne pojde več naprej.»

K visoki počastitvi, ki je obenem priznanje slovenski znanosti, prof. Milanu Vidmarju iskreno čestimo!

VLADIMIR BARTOL

Poletni rimski kontrast...

Krvava kariera še enega nacističnega kriminalca

Eichmannov sodelavec Globočnik je padel pod streli NOV v Trstu

1. maja je padel v zasedo jugoslovanske osvobodilne vojske, ko je hotel z avtom zapustiti Trst - Prvi organizator taborišč smrti

Aretacija nacističnega vojnega zločinca Eichmanna je povzročila slabo spanje mnogim bivšim Eichmannovim sodelavcem, ki so našli svoje zatočišče v raznih, predvsem južnoameriških, državah. Nihče namreč ne ve v koliko se bo Eichmannu med preiskavo, ki je v teku, razvezal jezik in niti koga bo ta milijonski morilec med zasliševanji omenil. Že samo dejstvo pa, da so Izraelci Eichmanna ugrabili, je povzročilo vrsto «preventivnih» ukrepov, med katerimi tudi aretacijo 36 bivših esesovskih funkcionarjev in Eichmannovih sodelavcev v Zapadni Nemčiji, kot so to bili na pr. Natter, Kruempcke, Wolf, Krumey in drugi.

V tej družbi bivših Eichmannovih sodelavcev se je v zadnjih tednih začenjalo omenjati tudi ime Odila Globočnika. To dejstvo samo po sebi ne bi bilo za nas posebno zanimivo, če se ne bi Globočnikovo ime pogosto omenjalo tudi v zvezi s protinacističnimi akcijami na našem področju, in posebej še prav v Trstu. Zato ne bo odveč če si nekoliko ogledamo začetek trajanje in konec Globočnikove kariere, kariere enega izmed glavnih Eichmannovih sodelavcev pri reševanju «Židovskega vprašanja».

Leta 1939, ko je bila v Nemčiji osnovana varnostna služba Reicha, je šef te službe Reinhard Heydrich pozval v Berlin tedaj še nepoznanega «strokovnjaka» Adolfa Eichmanna in mu poveril referat IVA 4b, oziroma referat za «vprašanje Židov». Že nekaj let prej pa je na Dunaju razvil zelo živahno delavnost Odilo Globočnik, nacionalsocialist po prepričanju, tehnik po stroki, propalica po naravi in pijanec po navadi. Njegovi starši so bili iz Trsta. Predvsem se je odlikoval v pripravah za Anschluss in malo pred priključitvijo Avstrije 14. marca 1938 je postal eden izmed gauleiterjev Dunaja. Njegovo denunciantstvo mu je pomagalo, da se je v kratkem času rešil svojih osebnih rivalov in da je v Berlinu postal najzaupljivejša oseba. Reinhard Heydrich ga je novembra 1939 postavil za šefa policije v poljski pokrajini Lublin.

Na ta način je začelo prvo sodelovanje med Eichmannom in Globočnikom in to kar je Eichmann snoval v Berlinu, je Globočnik izvrševal in izpopolnjeval v Lublinu. «Krvnik iz Lublina», kakor so Globočnika imenovali Poljaki, je začel svojo akcijo tako, da je najprej streljal na stotine in tisoče Židov v njihovih četrtih. V začetku leta 1942 pa mu je Eichmann poslal navodilo v zvezi z novim načrtom za iztrebljanje Židov, ki je predvideval poleg preseljevanja Nemcev na Vzhod tudi taborišča smrti. In tako je Globočnik v tistem času otvoril prva taborišča smrti kakršna so bila zloglasna Treblinka, Balzek, ali pa Sodibor. Ta akcija, ki jo je Globočnik dosledno razvijal, je bila kasneje poznana pod imenom «Aktion Reinhard», in Odilo Globočnik, ta zver v človeški podobi, ki je bil dan in noč pijan, je bil nenadomestljivi specialist za to akcijo še posebno potem, ko je junija 1942 bil Heydrich ubit pri Lidicah.

Globočnikove «zasluge» pri «reševanju židovskega vprašanja» so privedle do tega, da je Goebbels v svojem dnevniku 27. marca 1942 o njegovem delu zapisal:

«Začenši s pokrajino Lublin, se Židje vse bolj evakuirajo proti vzhodu. Ta postopek je precej barbarski, o čemer ne bom obširneje pisal. Ne bo ostalo mnogo Židov, 60 odstotkov jih je treba likvidirati, ker jih je samo 40 odstotkov mogoče uporabiti za množična dela. Bivši gauleiter Dunaja (pri tem misli na Globočnika, katerega je rad imenoval tudi «dobri, stari Globo»!) ki izvaja vse potrebne mere, dela to zelo smotrno tako da se temu ne polaga mnogo pozornosti. Židovske četrti v poljskih mestih bodo naseljene z Židi iz Reicha. Ta proces se mora ponavljati od časa do časa.»

Toda ta zverinski proces se ni ponavljal samo od časa do časa, temveč iz meseca v mesec in iz dneva v dan. Odilo Globočnik je postal nenadkriljivi mojster svoje «obrti». Toda kot so se prilike v teku vojne spremenile, tako je tudi Globočnik prevzel novo dolžnost.

Ko je Italija kapitulirala, je bila leta 1943 v Trstu formirana nemška uprava. Kot Tržačan po starših (govori se, da je tudi sam zelo dobro govoril tako italijanski kot slovenski), je SS general Globočnik postal šef policijske uprave «Operativne cone za Jadransko primorje». Kot starega strokovnjaka za reševanje «židovskega vprašanja» in borbo proti komunizmu, ga je postavil Himmler na to mesto, da bi uvedel «red v trikotu med Reko, Tolminom in Trstom». Toda Globočnik je padel na popolnoma nov teren. Organizirane akcije partizanskih enot in narodnoosvobodilne vojske so bile tako ostre in pogoste, da se jim Globočnik s svojimi ljudmi ni mogel uspešno zoperstavljati. «Dobri, stari Globo» je dokončno prav na našem področju spoznal, da se hitlerizmu neizprosno bliža konec. Bolestno ambiciozen po svoji defektni psihični konstituciji, je Globočnik to niti najmanj zavidljivo situacijo za Reich izkoristil za svoje osebne račune in prestiž na tem področju. Kot osebni prijatelj tržaškega gauleiterja Reinerja je Globočnik prevzel v svoje roke vso policijsko oblast. Bil je šef esesovskega, policijskega in varnostnega aparata v svoji operativni coni s sedežem v Trstu, kasneje pa si je podredil tudi nemški obveščevalni center v Tolminu. Ustanovil je tudi poseben štab «za uničevanje band» in vse njegovo delo je bilo usmerjeno proti narodnoosvobodilnemu gibanju v Istri in na Tržaškem. Toda razen izvajanja posameznih zverinskih akcij proti golorokemu prebivalstvu Istre, ki so pogosto imele tudi popolnoma roparski značaj, Globočnikov «štab za uničevanje band» sploh ni prišel do izraza, ker so v letu 1944 bile partizanske enote že odlično organizirane in njihovo delovanje vsklajeno z načeli modernega vojskovanja. Zaradi tega je Globočnik skušal celo vzpostaviti zvezo s partizani, da bi z njimi sklenil na tem področju premirje, do česar pa seveda nikoli ni prišlo.

Ko so hoteli izvesti Nemci veliko ofenzivo proti NOV, je zaradi koordinacije te akcije gauleiter Reiner sklical marca 1945 v Ljubljani konferenco, kateri so prisostvovali bivši voditelji SS in policije. Na tej konferenci je spregovoril tudi general Odilo Globočnik. To je bila tudi poslednja vest o njem v času vojne. Vse kar se je pozneje zgodilo v bojih, ko je narodnoosvobodilna vojska v poslednjih tednih vojne sprožila ofenzivo za dokončno osvoboditev sltre, Slovenskega Primorja in Trsta, se je izvedelo šele od ujetih Nemcev.

Globočnik, ki je v poslednjih dneh bil že popolnoma alkoholiziran (pil je dan in noč) je slabo ocenil položaj. Računal je, da bodo Trst zavzeli Amerikanci in je zato menil, da je najbolje, da se nikamor ne umakne, pač pa da se skrije v samem mestu in pričaka ameriško vojsko. Ker pa je IV. armada NOV že 27. aprila 1945 prekinila vse poti za umik, ter se v naslednjih dneh neposredno približala dohodom v Trstu, medtem ko so bili Amerikanci še precej daleč od Trsta in Globočnika, ni bilo več druge možnosti kot čakati v mestu, pa naj pride kdor pride. Šele ko so se enote IV. armade začele 1. maja spuščati od Opčin proti samemu Trstu, je Globočnik s še tremi oficirji skušal pobegniti z avtomobilom. Toda padel je v zasedo... Poročilo poveljnika patrulje, ki je postavila zasedo, se je glasilo: «Ubita sta bila dva oficirja, med njimi en nemški general. Eden od četvorice iz avtomobila je pobegnil nazaj proti mestu». Šele kasneje, ko je oni tretji oficir, ki se je vse do prihoda Amerikancev skrival v Trstu, prišel na svetlo se je zvedelo, da je ubit general bil dejansko Odilo Globočnik, kajti nihče od oficirjev v avtomobilu ni imel s seboj dokumentov.

Tako so jugoslovanski partizani 1. maja 1945 ubili enega najbolj krvavih Eichmannovih sodelavcev.

SLAD SARAČEVIĆ

V pet tisoč javnih lokalih

V Milanu vsak dan 2,5 mil. skodelic kave

Skodelica poleg skodelice bi dale 1500 km dolgo vrsto od Milana do Palerma

MILAN, julija. — Ali si predstavljate da bi morali potrošiti okrog 200.000 lir ako bi hoteli popiti po eno čašo kave v vsakem javnem lokalu v Milanu? Nad 5.000 javnih lokalov deluje s polno paro v tem velemestu in velika večina izmed njih ima obrtnico za prodajo alkoholnih pijač.

Zakon sicer določuje, da se po ena obrtnica za alkoholne pijače lahko podeli le na vsakih 400 prebivalcev. V Milanu bi takih lokalov smelo biti 4.000, dejansko pa jih je le 3.500, ker obstaja približno 1.500 lokalov, ki prodajajo le brezalkoholne pijače. Kar se teh tiče ne obstaja določena meja, zaradi tega se njih število hitro veča. Morda upajo njih lastniki, da jim bo jutri lažje dobiti tudi obrtnico za alkoholne pijače.

Pred dvajsetimi leti je bilo v Milanu nekaj manj kot 2.0000 lokalov v katerih so točili alkoholne pijače. Danes, kljub povečanju prebivalstva, se njih število ni niti podvojilo in doseči obrtnico je zelo težko, če ne celo nemogoča stvar. V prvih povojnih letih so podeljevali obrtnice zelo širokosrčno, danes pa je treba plačati za staro obrtnico skoro 4.000 lir. To kar se tiče obrtnic glede barov, kajti tiste za prodajalne vina, tako imenovane «fiaschetterie» ali «bottiglierie» so niže kvotirane, ker se število njihovih klientov iz leta v leto niža.

Javni lokal, ki danes prevladuje, je seveda bar, anonimni lokal, kjer kraljuje juke-box. Pred leti bi se taka poplava juke-boxov zdela nemogoča stvar, danes pa ga slišiš na vsakem vogalu.

Marsikdo bi si mislil, da so lastniki barov največji individualisti kar jih je mogoče najti. V Milanu to ni res. Uvideli so važnost in korist zadružne zveze, vsaj kar se nakupov blaga tiče. Ustanovili so zadrugo «CIBICI», v katero je včlanjenih okrog 500 barov. Ta zadruga razpolaga z velikimi skladišči, v katerih je moč ob vsaki priliki najti vse vrste likerjev, ki so jih v veliki množini nakupili pri tovarnah s precejšnjim popustom. Tako pridejo lastniki barov do likerjev na cenen način in seveda je njihov zaslužek večji. Vsak najmanjši bar lahko razpolaga z vsemi likerji, ki so na trgu, pa čeprav samo z eno steklenico.

Ni pa bilo mogoče organizirati slične servisne službe za poletne brezalkoholne pijače in sladoled, kajti velika poraba bi zahtevala zelo močno organizacijo.

Pred vojno so v Milanu prodajali predvsem «sladke» likerje. Danes je prodaja teh padla in na njihovem mestu so «suhi» likerji v razmerju 10 proti 1. Seveda popijejo Milančani v poletnih mesecih ogromno brezalkoholnih pijač in v ostalih letnih časih precej kave. V zadnjih letih so sicer pričeli prodajati tudi kavo, tako da je tudi v poletnih mesecih prodaja te pijače precej zadovoljiva.

Izračunali so, da proda vsak milanski bar približno 500 čašic kave na dan, kar bi pomenilo v vseh 5000 lokalih 2 milijona in pol čašic. Ljubitelji statistike so izračunali, da bi te skodelice postavljene ena za drugo, tvorile vrsto dolgo 1.500 kilometrov, to je razdaljo od Milana do Palerma.

m. v.

Razum živali v službi človeka in tehnike

Golob kot inšpektor v dobi avtomatizacije

Golob ima zelo zanesljiv živčni sistem in je praktično nezmotljiv

Dogodek, ki vam ga bomo opisali, se je pripetil pred nekaj meseci v New Yorku. Med prijateljsko večerjo se je neki inženir razgovarjal s prof. Williamom Cummingom, psihologom s kolumbijske univerze. Tožil se mu je zaradi poslovnih težav. Imel je nalogo izdelovati elektronske aparature, ki pa ne delujejo prev zaradi neizpopolnjenosti določenih sestavnih delov. Vzrok je nerešljiv. Nadzorniki ne morejo najti napak.

— Zakaj ne zaposlite živčni sestav, ki je zanesljivejši od človeškega? — mu je sugeriral prof. Cumming.

— Poizkušali smo vse naprave za defekcijo. Niti eden se ni pokazal dovolj zanesljivega in defektni deli še vedno prihajajo iz tovarn.

— Toda jaz ne govorim o elektronskih kontrolah, — odvrne prof. Cumming. — pač pa vam predlagam, da vaše nadzornike zamenjate z golobi.

Inženir je obstal začuden. Vse dotlej je bil namreč prepričan, da ima opravka z resnim človekom. Toda profesor Cumming je bil uporen:

— Vi inženirji imate zelo prezirljivo mnenje o golobih, toda trdim vam, da so to izredna bitja. Nikoli niso utrujeni, neskončno dolgo lahko opravljajo isto delo, imajo refleks, ki ga opravljajo mehanično: potrebo po kljuvanju.

Prof. Cumming proučuje golobe že sedem let. V tem času se je naučil visoko ceniti talent teh ptic, katerih je po svetu 72 vrst. Po njegovi zaslugi se je neki farmacevtski laboratorij poslužil golobov za izbiranje tablet. Golobi namreč odstranjujejo tablete, ki so slabo zavite. Ameriška mornarica je usposobila golobe za opravljanje dolžnosti «pilotov». Naučila jih je, da kljuvajo vse, kar se pojavi na stekleni plošči. Električni kontakt na golobovem kljunu prenaša signal na poveljniško napravo in daje avtomatsko navodila za korekture.

Kmalu po tem razgovoru je prof. Cumming povabil inženirja-elektronicarja v svoj laboratorij in mu je pokazal nenavadno napravo: kolo, na katerega površini drse drobni delci, ki jih je treba nadzorovati. V mali aluminijasti kletki z dvema okencema je zaprt golob. Eno okno je prozorno in osvetljeno, drugo pa neprozorno. Obe imata električni stik. Ko gre mimo električni del, golob kljune v neprozorno okno. Kolo se pomika dalje in pred okno pride nov del. Postopek se nadaljuje na isti način. Iznenada se golob nasrši in začne močno udarjati po osvetljenem oknu.

— Defektni del, — pravi prof. Cumming. Odpre se zapora in nekoliko zrn pade v kletko. — Nagrada, — pojasni profesor.

Za izučitev goloba-inšpektorja je potrebnih 50 do 80 ur. Začenja se tako, da se mu pokazuje zelo očitno pokvarjene dele proizvoda, nato pa postopno vedno bolje, katerih pomanjkljivosti so vedno manj vidne. Po določenem času, ko bodo tekli mimo goloba samo popolnoma pravilni deli, bo golob deloval zelo vestno in se ne bo nikoli zmotil. Praktično je golob nepogrešljiv.

Izkušnje z golobi so že v starih časih načele vprašanje inteligentnosti pri živalih v bodočnosti. Preteklo je tisoče let, odkar človek ne vzreja več nobene nove vrste živali. Postala je prava značilnost naše dobe, da človek izkorišča živali izključno za hrano in laboratorijska raziskovanja. Konj se je v visoko razvitih državah razvil tako, da je postal izključno sredstvo za šport. Volna se vse manj uporablja. Toda z razvojem eksperimentalne psihologije se vse bolj odkrivajo neslutene in doslej nepoznane sposobnosti živali.

George Thompson, nosilec Nobelove nagrade za fiziko iz leta 1937, je resno predlagal, da bi se izkoriščala izredna inteligenca in spretnost opic in da bi se jih zaposlilo kot obiralce sadja in bombaža. Učenjaki svetujejo, da bi se lahko delfini uporabili kot pastirji v ribnikih. Genetika bo omogočila spremembo teh zanimivih živalskih vrst. Področje zkoriščanja je praktično neomejeno. Naš golob-inšpektor bo morda lahko opravljal v tovarnah bodočnosti tri osmine dela.

Tehnika in znanost

Tri tisoč let stara grobnica

Ameriška arheološka ekspedicija, ki so jo sestavljali člani kolegija Wheaton pod vodstvom dr. Josepha Freeja, je te dni odkrila v ruševinah mesta Dotana v Jordaniji nad tri tisoč let staro grobnico. Po izjavi namestnika vodje ekspedicije so strokovnjaki ocenili, da je bila grobnica zgrajena dve sto let pred vladavino kralja Salomona.

Nepredvidena težava v borbi proti malariji

Slučajno odkritje, do katerega je nedavno prišlo v nekem ameriškem poskusnem laboratoriju, kjer proučujejo razne vrste komarjev, ki prinašajo malarijo, grozi, da že zruši že izdelan načrt borbe za končno likvidacijo malarije v svetovnem merilu. Z eksperimenti so prvič odkrili, da lahko komarji prenašajo malarijo ne samo s človeka do človeka, temveč tudi z opice na človeka. S tem je zadan težak udarec prevladujoči teoriji v znanosti, po kateri se malarija ne more prenašati z živali na ljudi. Dr. Don Eyles, ki je vodil te poizkuse, je izjavil, da možnost obstajanja malaričnega ciklusa opica-človek-opica znatno povečuje težave za končno likvidiranje te zavratne bolezni v svetu.

Stoletni hrast v dveh mesecih?

Znanstvenikom je uspelo izolirati snov, ki povzroča pospešeno rast rastlin. Gre za neki protein, ki upravlja rast rastlin od klitja pa do cvetja. Ta protein je v rastlinah v neizmerno majhnih količinah: nekaj več od enega grama na eno tono. Sedaj proučujejo učinek, ki ga izzovejo dodatne količine tega proteina v bilkah. Možno je, da bo mogoče kmalu doseči, da bo hrast v dveh mesecih postal tako visok, kot da bi mu bilo sto let. Z drugimi besedami, obstaja možnost, da bodo sedaj pustinjske predele zemlje v rekordnem času zarastli gosti gozdovi.

Utrudljivost — nasprotnik raka

Na področju raziskovanja vzrokov in borbe proti raku je prišlo do nenavadnega odkritja. Živali, obolele za rakom, ki svoje mišice bolj izpostavljajo velikim naporom, se laže upirajo tej bolezni kot pa one, ki mnogo počivajo. V določenih primerih tumorji celo izginejo. Menijo, da utrujene mišice proizvajajo neko snov, ki učinkuje antikancerozno.

Izgledi za kolonizacijo Antarktike

V svojem poročilu kongresu je znani ameriški raziskovalec Antarktike Paul Siple izrazil mišljenje, da bo čez deset let na Antarktiki živelo večje število družin. Po njegovem mnenju se na Antarktiki opaža vse večja potreba po večjem številu opazovalcev, ki bi ostali na tem področju dalj časa in zbirali podatke o atmosferskih prilikah, elektromagnetskih pojavih itd. Po mnenju Sipleja je mogoče hitro najti dovolj ljudi za razne pionirske akcije v še neproučenih krajih, popolnoma drugače pa je, kadar je treba najti prostovoljce, ki bi morali za dalj časa ostati daleč od svoje domovine, domov in družin. Toda ta težava bo odpravljena, kadar bo uspelo uvesti v prakso jedrsko energijo oziroma kadar bodo nuklearni reaktorji začeli dajati razsvetljavo in toploto v oddaljenih antarktičnih postajah.

Nova vrsta ribe v Amazoni

Neka biološka ekspedicija, ki že dalj časa raziskuje to največjo reko na svetu in njene pritoke, je te dni odkrila popolnoma neznano vrsto ribe. Najdena riba ima na obeh straneh ob bokih vrsto žlez, iz katerih se na pritisk izceja gosta tekočina neprijetnega okusa. Mladiči te ribe po izleženju iz jajc spremljajo mater in sesajo tekočino iz žlez. Učenjaki menijo, da predstavlja ta riba, ki se od ostalih razlikuje po nekaterih anatomskih značilnostih, prehod med sesalci in ribami in da je ostala iz davnih geoloških razdobij.

Prvi svetovni atlas gozdov

Institut za gozdarstvo v Ranbeku pri Hamburgu je začel nedavno izdelovati prvi atlas, ki bo obsegal vse gozdove na svetu. Prvi svetovni atlas gozdov bo imel 62 geografskih kart velikega formata. Tekst atlasa se tiska v nemščini, angleščini, francoščini in španščini. V institutu delajo specialisti iz devetih držav, med temi tudi iz Jugoslavije.

Z zvokom izzvan dež

Često opažanje pojava, da lahko zvok groma izzove dež iz oblakov, je privedlo sodelavce znanstvene akademije SZ, da so poizkusili s pomočjo umetno proizvedenega zvoka vplivati na kondenzacijo megle in oblakov. V prostoru 500 kubičnih metrov so ustvarili umetno meglo, ki se je v normalnih pogojih obdržala eno do eno uro in pol. Ko pa so vključili močne generatorje zvočnih valov, se je megla razpršila že po dveh minutah. Pri poskusih v naravnih pogojih na Kavkazu je bil dosežen samo delni uspeh.

Instrument za ugotavljanje poti orkanov

Meteorologi ZDA so izdelali radar z dosekom 400 km, s katerim je mogoče ugotavljati premikanje orkanov in drugih podobnih pojavov. Prva dva taka radarja bosta nameščena pri Washingtonu in Miamiju. Meteorološki radar lahko najavi dež, sneg in tudi jakost teh padavin.

Radio in televizija

Sreda, 6. julija 1960

Radio Trst A

7.30: Jutranja glasba in koledar; 11.30: Brezobvezno, drobiž od vsepovsod in ... zanimivi neznanci; 12.10: Za vsakogar nekaj; 12.45: V svetu kulture; 12.55: Orkester Fafa Lemos; 13.30: Harmonija zvokov in glasov; 17.20: Pesem in ples; 18.: Z začarane police — Edvard Martinuzzi: «Tri miške»; 18.10: Schubert: Sonatina op. 137 št. 3 v G; 18.25: Dalmatinske narodne pesmi; 18.40: Karakteristične zasedbe; 19.: Zdravstvena oddaja; 19.20: Operne arije in dueti; 20.: Sport; 20.30: Izbor domačih in tujih popevk; 21.: «Učenec žlahtnosti», komedija v treh delih, ki jo je napisal Francisco Manuel de Mello, prevedla pa Lelja Rehar-jeva. Igrajo člani Slovenskega gledališča v Trstu, vodi Modest Sancin; 21.50: Večerne melodije; 22.45: Balade in romance; 23.30: Do polnoči v ritmu in melodiji.

Trst

12.10: «Tretja stran»; 14.20: Prijatelj cvetlic; 14.30: Dela Luigija in Federica Riccija; 15.10: Carlo Pacchiori in njegov orkester; 15.45: Franco Russo pri klaviirju.

Koper

7.15: Glasba za dobro jutro; 8.00: Prenos RL; 12.00: Opoldanski koktajl; 13.00: Gershwin, «Rapsodija v modrem»; 13.40: Kmetijski nasveti: «Opravilo v čebelnjaku»; 13.45: Igrajo mali zabavni orkestri; 14.00: Straussove in Leharjeve melodije; 14.40: Kvintet Jožeta Krežeta; 15.30 20 minut z domačimi pevci; 15.50: Chet Atkins s svojo kitaro; 16.00: Operne arije; 16.45: Koncert orkestra Ljubljanske RT; 17.30: Baletna glasba Chopina, Grečaninova in Gounoda; 18.: Prenos RL; 19.: Pojeta Frank Sinatra in Ernie Ford; 19.30: Prenos RL; 22.15: Joe Sullivan, Dave Lario in Snoki Stover; 22.35: Pesem v noči.

Nacionalni program

6.30: Vreme za ribiče; 7.00: Jutranja glasba; 11.40: Operna glasba. 12.10: Pojejo Luciano Boufiglioli, Gino Latilla, Negroni, Tonina Torrielli in «Poker glasov»; 13.00: Tour de France; 14.00: Vesti in Tour de France; 16.00: Tour de France; 17.40: Glasbena civilizacija Italije; 18.15: Advokat za vse; 20.: Filmska in revijska glasba; 21.: 30 let veselja; 22.25: Antologija italijanskih komikov.

II. program

9.: Jutranje vesti; 11.: Glasba za vas, ki delate; 14.: Igrajo slavni orkestri; 15.40: Solist dneva: Roger Williams; 20.35: «Il Lobbia» — revija; 21.50: Zatoni svobode — roman.

III. program

20.00: Vsakovečerni koncert (Haydn, Chausson, Skrijabin); 22.20: Skladbe Leosa Janačeka; 23.20: Mala pesniška antologija: Povojna ruska poezija.

Slovenija

8.05: Pevski zbor DPD Svoboda «Jacobus Gallus Petelin — Carniolus» iz Kočevja; 8.20: Počitniško popotovanje od strani do strani; 8.35: S sprejemnikom na dopust (spored zabavnih zvokov); 10.10: Ciklus velikih simfonij, III. oddaja — F. Schubert: Simfonija št. 7 v C-duru; 11.30: Iz oper W. A. Mozarta; 12.00: Trio Avgusta Stanka; 12.15: Kmetijski nasveti; 12.25: Pet pevcev — pet popevk; 12.40: «Otroci pozdravljajo»; 13.30: Ljubljanski oktet vam prepeva; 13.50: Simfonični plesi; 14.30: Prireditve dneva; 14.35: Potpuri za zabavo; 15.40: Inkovske pesmi (pevka Yma Sumac); 16.: Novost na knjižni polici — Vladimir Kovačič: Ognji so potemneli; 16.20: Koncert po željah; 17.10: Parada plošč; 18.: Kulturna kronika; 18.20: Iz slovenske solistične glasbe od Novih akordov do danes; 18.45: Radijska univerza; 20.: V svetu opernih melodij — sodelujejo: sopranistki Vanda Gerlovič in Zlata Ognjanovič, mezzosopranistka Bogdana Stritar, tenorist Noni Zunec in baritonist France Langus, orkester RTV Ljubljana, dirigira Bogo Leskovic; 22.15: Plesna glasba iz vsega sveta; 23.10: Erroll Garner: Koncert ob morju.

Ital. televizija

9.55: Vojaška parada ob prazniku finančnih straž; 16.: Tour de France v evroviziji; 17.: TV za otroke; 18.30: «Miss Mabel», komedija v petih dejanjih; 20.15: Na prekomorski razstavi; 21.05: Sentimentale; 22.05: Umetnost in znanost; 22.25: Kmetijstvo v Italiji; 23.: TV dnevnik.

Jug. televizija

Beograd, 20.00: TV dnevnik. Zagreb, 20.20: Aktualna tema: XVII. udarna mladinska brigada. Beograd, 20.40: Dokumentarni film; 21.00: «Družabniki - TV priredba povesti Jacka Londona; sodelujeta Milan Sardoč in Ivan Hajti; režija Slava Mrmak.

HOROSKOP ZA DANES

OVEN (od 21. 3. do 20. 4.) Ne prevzemajte površno raznih dolžnosti in ne precenjujte lastnih sposobnosti. Zaskrbljenost zaradi prijatelja.

BIK (od 21. 4. do 20. 5.) Storjena napaka vas utegne drago stati. Ne sprejemajte odločitev brez posvetovanja z drago osebo. Nervoznost.

DVOJČKA (od 21. 5. do 22. 6.) Uspehi vam bližnjih oseb vam bodo v spodbudo. Zaskrbljenost zaradi otrok. Ne bodite prestrogi.

RAK (od 23. 6. do 22. 7.) Načrti, ki ste jih zasnovali s prijateljem, se bodo nad pričakovanje uresničili. Ne bodite ljubosumni na osebo, ki jo ljubite.

LEV (od 23. 7. do 22. 8.) Obstaja možnost nesoglasja s predpostavljenimi. Tudi če imate prav, bodite zmerni. Dan ni primeren za sentimentalna srečanja.

DEVICA (od 23. 8. do 22. 9.) Ugodno ozračje za odločne ukrepe. Vaši napori bodo upoštevani. Prejeli boste veselo vest.

TEHTNICA (od 23. 9. do 23. 10.) Ne sme vas prevariti bleščeči zunanji izgled neke možnosti. Doživljali boste vesele ure v družini.

ŠKORPIJON (od 24. 10. do 22. 11.) Ne zanašajte se na popustljivost nasprotnika. Skušajte ugotoviti, kaj skriva. Prijatelji in sorodniki vas bodo razumeli.

STRELEC (od 23. 11. do 20. 12.) Velika aktivnost; zaupane vam bodo nove naloge. Odlični rezultati. Bodite previdni zaradi zdravja.

KOZOROG (od 21. 12. do 20. 1.) Ne zavrnite pomoči prijatelju, če vas bo zanjo zaprosil. Nekdo v družini bo imel uspeh. Zdravje dobro.

VODNAR (od 21. 1. do 19. 2.) Do nelojalnega nasprotnika bodite odločni. Ne kritizirajte pretirano idej vaših prijateljev.

RIBI (od 20. 2. do 20. 3.) Možno potovanje, kateremu bo sledil zaslužek. Imeli boste potrebo zaupati se znani osebi. Glavobol.

Goriško-beneški dnevnik

Vprašanje županu in odborniku za higieno

V občinski podporni ustanovi vladajo nezdrave razmere

Potrebna bi bila državna pomoč, da bi se odpravile nekatere pomanjkljivosti

Občinska svetovalca KPI dr. Nereo Battello in Rodolfo Batti sta poslala županu in odborniku za higieno vprašanje v zvezi z razmerami v občinski podporni ustanovi ECA. Svetovalca najprej ugotavljata, da so se pokazale v delovanju te ustanove zelo hude pomanjkljivosti, tako zaradi osebja, ki ga je premalo in brez staleža, kar je svoj čas povzročilo posredovanje sindikalnih organizacij, kakor tudi zaradi prostorov, kjer ima ustanova sedež. Po sobah tega poslopja v Ul. Baiamonti so namreč podi zelo uničeni, domača lekarna je nezadostna, sploh nimajo centralnega ogrevanja in tekoče vode, kar je zelo velik nedostatek, če upoštevamo, da v tem poslopju prebivajo predvsem starejše osebe.

Svetovalca ugotavljata, da daje člen 38 ustave vsem za delo nezmožnim osebam, kakor tudi tistim, ki nimajo dovolj sredstev, da bi se preživljale, pravico do socialne pomoči, ki jim jo mora nuditi ustanova iz svojih fondov, če pa ti fondi niso zadostni, tedaj naj se okrepijo.

Ker je splošno gospodarsko stanje goriške občine zadovoljivo, saj ima uravnovešen obračun (omeniti je treba, da daje ustanova podporo 2000 zunanjim in notranjim družinam) in ker daje zakon 847 od 3. junija 1937 z vsemi poznejšimi spremembami pravico občini, da imenuje upravni odbor ustanove, prefekturi pa odgovorno nalogo, da nadzoruje njeno delavnost, sta svetovalca vprašala župana in odbornika za higieno, če sta obveščena o razmerah, ki vladajo na ECA, in kaj nameravata ukreniti, da se uredi vprašanje osebja, naprav in fondov in se morebiti zahteva tudi od države, naj bi zaradi posebnih razmer, v katerih se je znašla Gorica, dodelila goriški občinski ustanovi izredna nakazila.

V zvezi s tem vprašanjem je pred časom vložil vprašanje tudi svetovalec PLI Attems. Po mestu namreč krožijo govorice, da je baje prišlo do upravnih nepravilnosti pri izdajanju potrdil, na podlagi katerih so občinski reveži prejemali po lekarnah zdravila. Zadeva naj bi bila tako resna, da so se zanjo pričele baje zanimati tudi policijske oblasti.

—«»—

V četrtek 7. julija se bo ob 15.30 na sedežu v Gradiški sestal upravni svet vzhodnofurlanskega vodovodnega konzorcija, ki bo razpravljal o naslednjih točkah:

Dobava naprav za rezervoarja kraškega vodovoda in vodovoda v Dolenjah, razpravljali bodo tudi o prejemkih uslužbencev in o osnutku konvencije za upravo občinskih vodovodov v Zagraju in Foglianu.

—«»—

Cirkus Orfei danes v Tržiču

Cirkus Orfei bo danes razpel svoj šotor v Panzanu v Tržiču. Prva predstava bo ob 21.15.

Cirkus je bil v zadnjem času v Kuwaitu, kjer je zelo navdušil tamkajšnje šejke. Pri predstavah bo nastopala Liana Orfei, ki se je pravkar vrnila iz Rima, kjer je sodelovala pri nekem filmu. V kratkem bo odšla v Jugoslavijo, kjer bo v družbi Vana Heflina in Orsona Wellesa sodelovala v filmu «Tatari».

—«»—

V marcu je bila samo ena smrtna prometna nesreča

Po podatkih goriške občine je bilo v marcu 23 prometnih nesreč. Statistika jih je največ zabeležila v torek in v četrtek. V njih je bilo ranjenih 23 oseb, ena pa je izgubila življenje. Nesreče je povzročilo 10 motociklov in mopedov ter devet avtomobilov, ostale pa druga vozila. Zanimivo je, da je vanje zapletenih precej pešcev.

Tudi druge mesece v goriški občini nesreče niso zahtevale več kot enega ali največ dva smrtna primera. Veliko bolj porazna bo statistika, ki se bo nanašala na mesec junij, saj so samo v enem tednu tega meseca izgubile življenje štiri osebe. V treh od štirih nesreč so bili kot povzročitelji ali kot žrtve nesreč zapleteni mladeniči v starosti od 19 do 22 let.

Zakon v korist poplavljencev

Z zakonom štev. 31 od 28. januarja letos je država sklenila priskočiti na pomoč vsem tistim osebam, ki so bile v obdobju med 20. junijem 1958 in 10. decembrom 1959 oškodovane zaradi poplav sladkih in slanih voda ter potresov.

V Beneški Sloveniji je precej krajev, kjer je narasla Nadiža poleti 1958, leta napravila izredno škodo. Zaradi tega bi bilo prav, če bi občinske uprave v teh predelih pravočasno obvestile prebivalstvo, da bi predložilo prošnje za izplačilo državne odškodnine. Čas za prijavo poteče 180 dni po pričetku veljavnosti zakona.

—«»—

TEMPERATURA VČERAJ

Najvišja temperatura 24,4 stopinje ob 13.20, najnižja 11,8 stopinje ob 4.20. Vlage 74 odstotkov.

Sindikalna kronika

JUTRI ENODNEVNA STAVKA v podjetjih lesne industrije

Ob 12.30 bo pred IPL na Tržaški cesti zborovanje sindikalne stroke FILLEA

Zaradi negativnega stališča, ki ga je zavzela Zveza lesnih industrijcev v naši pokrajini do zahteve sindikalnih organizacij, da bi se sestali in proučili zahteve po mezdnih izboljšavah kategorije lesnih delavcev, na podlagi pokrajinske dopolnilne delovne pogodbe, so sindikalne organizacije, Delavska zbornica, CISL in UIL proglasile za jutri, 7. julija 24-urno stavko, da bi podprle svoje upravičene zahteve. Vedeti moramo, da so skoraj v vseh podjetjih uvedli serijsko proizvodnjo, v kateri je delavec podvržen proizvodnemu ritmu in delovnim normam, ki bi ga morali urediti z akordnim delom. Sindikalne organizacije zahtevajo poleg tega izplačilo nagrade 4.000 lir mesečno za specializirane in kvalificirane delavce, 3.500 odnosno 3.000 lir pa za specializirane in navadne delavce in delavke.

Danes ob 12.30 bo pred tovarno IPL na Tržaški cesti zborovanje strokovne zveze FILLEA na katero so vabljeni tudi delavci ostalih lesnih podjetij.

—«»—

Krminskega trgovca so aretirali

Po mestu se je razširila govorica, da so jugoslovanske oblasti prejšnji teden pridržale kolavdatorja lesa Guida Venierja iz Krmina. Pravi vzroki aretacije še niso znani, vendar se domneva, da so se ugotovile pri njegovem delu nekatere nepravilnosti.

—«»—

Avtomobilist je povozil upokojenca v Gradiški

Med prečkanjem Drevoreda Palmanova v Gradiški je včeraj ob 7.30 neki avtomobilist povozil 66-letnega upokojenca Antona Kreščaka iz Gradiške. Mož je po nesreči odšel domov, vendar okoli 12.30 so morali domači poklicati rešilni avto Zelenega križa, da bi ga prepeljal v bolnišnico v Ul. Vittorio Veneto, ker je čutil hude bolečine v prsnem košu. Zdravniki so ga pridržali na zdravljenju s prognozo okrevanja v 10 dneh.

—«»—

Včeraj ob 14.30 so sprejeli v civilno bolnišnico 50-letnega kmeta Antona Vogriča iz Steverjana, Uklanci št. 17, ki se je ponesrečil z mopedom. Vogrič je okoli 13.30 stopil na moped, da bi se odpeljal delat, toda na nekem ovinku je zaradi grušča zgubil oblast nad vozilom in padel. Zaradi bolečin, ki jih je čutil v levem ramenu, so domači poklicali rešilni avto, ki ga je prepeljal v bolnišnico. Zdravnik so ugotovili, da si je poškodoval levo ramo; zdraviti se bo moral 15 dni.

—«»—

Kino v Gorici

CORSO. 17.00: «Koreja v plamenih», G. Ivans, S. Braide.
VERDI. 17.00: «Deset tisoč žensk prepuščenih samim sebi».
VITTORIA. 17.15: «Mi mladi», R. Horland, P. Scott.
CENTRALE. 17.00: «Dolina prebivalcev Lune», J. Weissmuller, H. Tanton.
MODERNO. 17.00: «Trpini».

V Doberdobu 17.-18. julija?

Nedeljska kolesarska dirka

Goričan Jurij Uršič je bil spet prvi

Mladi deželni prvak ima vse odlike, da bo postal še velik dirkač

V nedeljo je okoli 20 kolesarjev sodelovalo v dirki, ki jo je organizirala kolesarska skupina iz Redipuglie. Proga je bila speljana v Tržič, po Dolu v Gorico in Števerjan, od tu pa čez Majnico nazaj v Redipuglio. Deželni prvak Jurij Uršič iz Gorice, ki tekmuje za Bartali-Rovis iz Trsta, je številnim svojim zmagam prištel še eno in tako postal med mladimi kolesarji naše dežele res nepremagljiv.

Vse do mirenskega letališča so kolesarji vozili v skupini, potem pa je Uršič potegnil, da bi si pridobil nekaj naskoka. Njegov poskus so ostali tekmovalci hitro nevtralizirali. Niso pa mu bili kos, ko se je zapodil v klanec pod Steverjanom. Enega za drugim je počasi puščal za seboj in privozil na vrh deset sekund pred Gobessijem in z večjim naskokom pred ostalimi tekmovalci. Povečal ga je še z vožnjo navzdol, zlasti pa po asfaltnem traku proti Farri.

Uršič je prišel na cilj prvi; 77 km dolgo progo je prevozil v 1 uri 57', s povprečno brzino 39,486 km na uro. Drugi je bil Giorgio Gobessi iz Vidma z razliko ene minute in 20 sekund.

Priprave za olimpiado

Največ tekmovalcev iz Nemčije, ZDA in SZ

RIM, 5. — Olimpijska vas se bo za atlete odprla 25. julija. Organizacijski odbor je že prejel prve prijave o datumih prihodov posameznih reprezentanc, ki bodo nastopile na rimski olimpiadi. Tako se bo 9. avgusta v olimpijsko vas naselil del japonske reprezentance, naslednjega dne atleti ZAR, Holandske in Pakistana; Novozelandci bodo prišli 11. avgusta, Etiopci 12. in 13. avgusta pa del reprezentance Velike Britanije, atleti Kenije, Južne Afrike in Ugande. Rodezijci bodo prišli 14. in Madžari 15. avgusta. Verjetno pa bodo nekatere reprezentance prispele še pred 9. avgustom.

Vsaki reprezentanci bodo dodeljeni prostori za trening; nikakor pa ne prostori, na katerih bodo tekme.

Ni še mogoče ugotoviti, koliko atletov se bo udeležilo rimske olimpiade. Po pravilniku imajo posamezni olimpijski odbori možnost, da predložijo dokončni seznam udeležencev šele 14 dni pred začetkom tekmovanja v posameznih panogah. Toda približno število se vrti okrog 5900, med katerimi bo 900 žensk. Največ atletov bo iz Nemčije, ZDA in SZ, ki bodo imele več kot 300 atletov vsaka. Velika Britanija, Madžarska, Poljska, Francija in Romunija pa jih bodo imele več kot 200 vsaka.

—«»—

Ugodno za Branik težko za Tabor

V kvalifikacijski tekmi za vstop v II. ligo je mariborski Branik z izredno visokim rezultatom 8:0 (5:0) premagal varaždinsko Slobodo. Če bo tako igral v naslednjih tekmah, ki ga še čakajo, si bo gotovo priboril vstop v II. ligo.

V tekmah za vstop v slovensko consko ligo pa je v nedeljo ljubljanski Slovan premagal moštvo Tabor iz Sežane s 4:0. Povratna tekma prihodnjo nedeljo v Sežani pač ne bo mogla več Sežancem odpreti vrat v višji razred. Podobna tekma je bila v Celju med Olimpom in Nafto iz Lendave. Tudi tu so si domačini zagotovili ogromno prednost 7:1.

Tour de France na televiziji

RIM, 5. — RAI-TV sporoča, da bo jutri francoska televizija prvič direktno prenašala Tour de France na XI. etapi Pau-Luchon. Kroniko bo prenašala tudi italijanska televizija ob 16. uri.

ŠPORT ŠPORT ŠPORT

Prva hribovita etapa z visokim Aubisqueom

Rivière je zmagal v X. etapi Nencini ima spet rumeno majico

Tudi Battistini prispel na cilj v prvi petorici, Massignan pa je sedmi
Današnja etapa pa bo verjetno še bolj spremenila splošno lestvico

PAU, 5. — Zgodba današnje etape se je pričela že pred samim startom. Štirje avtobusi so prepeljali dirkače iz Bordeauxa v Mont de Marsan, kjer je bil start. Toda po poti sta dva avtobusa trčila drug ob drugega in pri tem ni bilo brez posledic, čeprav ne hudih. Nekateri dirkači so pa vseeno tožili zaradi kakega udarca.

Na startu je bilo danes še 111 tekmovalcev. Vreme je bilo lepo in vroče, ko so ob 10.32 začeli dirkači še precej dolgo etapo — 228 km — na kateri pa ni več toliko važna dolžina kot dejstvo, da je to prva etapa z visokimi vzpetinami.

Takoj v začetku so nekateri dirkači poskušali pobegniti in med njimi tudi taki kot Darrigade, Baldini in Adriaenssens. Poskusi niso rodili uspeha in potem je skupina več kilometrov vozila strnjeno. Šele pri 115. km, malo po Mantgaillardu, se prične zopet živahnost. Po prvem neuspelem poskusu preide Busto zopet v ofenzivo, a kmalu ga dohiti rumena majica Adriaenssens, Lorono, Anglade, Simpson, Milesi, Massignan, Plankaert, Battistini, Piet Van Est, Cazala, Pauwels, Rostollan in Marigil.

Skupina, v kateri sta tudi Nencini in Riviere, ki nista mogla spričo tega poskusa ostati brezbrižna, prične po nekaj kilometrih zasledovanje ter kmalu dohiti prednjo skupino. Toda Busto, ki je danes neukrotljiv, pobegne zopet — že tretjič — pri 123. km. Slede mu Marigil, Rostollan, Battistini, Pauwels in P. Van Est. Pri 131. km ima ta skupina šestih, med katerimi je Battistini tisti, ki ga najbolj zanima položaj na lestvici, 1'10" prednosti. Iz glavne skupine poskušajo ubežati tudi Lorono, Pavard, Defilippis, Graf in Robinson, toda brez uspeha.

Pri 141. km, kjer ima prednja skupina 1'20" prednosti, popusti Busto in zaostane. Kmalu nato popusti tudi Pauwels, ki ga dohiti Španec Manzaneque, ki se je odtrgal od skupine; skupno potem zopet dohitita prve pri 149. km. Skupina je tedaj že zaostala za 1'25" in ob vznožju Aubisqueu naraste zaostanek na 2'05".

V prednji skupini pustita Rostollan in Battistini druge za seboj, medtem ko Cazala in Graczyk izgubita stik z glavno skupino. Štirinajst km od vrha Aubisquea pa Battistini spet pobegne in sam odpelje. Na Col de Soulor pri 161. km je Battistini 14" pred Rostollanom in Manzanequom ter 1'45" pred skupino, v kateri so med drugimi Nencini, Adriaenssens, Massignan, Baldini, Riviere, Mahe, Junkermann.

Anglade in Privat se prerineta naprej kakor tudi nekateri drugi. Na čelu pa Battistini nadaljuje svoj beg in vozi sam čez vrh Aubisque (171. km) 1'20" pred Rostollanom, 1'30" pred Manzanequeom, 2'45" pred Nencinijem in skupino, v kateri so Rohrbach, Adriaenssens, Riviere, Plankaert, Anglade in drugi.

V vožnji navzdol Rostollan dohiti Battistinija, medtem ko Riviere in Plankaert zopet dohitita Nencinija. Ti trije, ki se jim pridruži Manzaneque, dohitijo prva dva pri 195 km. Skupinica vozi 300 m pred Adriaenssensom, Angladom, Mahejem, Geldermansom in Massignanom. Kmalu se pusti Plankaert dohiteti, da bi Adrienssensu pomagal ohraniti rumeno majico.

Prva skupinica polagoma pridobiva prednost in 10 km pred ciljem je Nencini praktično že rumena majica. Na cilju pa je prvi Riviere, ki v končnem sprintu premaga Nencinija, Battistini pa je tretji.

Današnja etapa — kot je bilo pričakovati — je nekoliko spremenila splošno lestvico tudi na prvih mestih. Adriaenssens se je s prvega pomaknil na tretje mesto, medtem ko sta se Nencini in Riviere pomaknila vsak za eno mesto naprej in tako zasedla prvo in drugo mesto. Toda Graczyk, junak včerajšnjega dneva, se je moral umakniti s četrtega na deveto mesto. Se bolj sta odrinjena Beuffeuil — s 5. na 19. mesto — in Milesi — s 6. na 14. mesto. Tudi časovni razmaki med posameznimi mesti so se nekoliko povečali; tako so nekateri dirkači prišli na boljše mesto, čeprav je njihov zaostanek za prvim še večji kot včeraj. (Baldini je bil n. pr. včeraj z zaostankom 13'53" na 21. mestu, danes pa je na 17. mestu kljub temu, da je njegov zaostanek narasel na 15'12".)

Jutrišnja etapa vodi zopet po hribih, in sicer je «oblagodarjena» s takimi vrhovi, kot so Tourmalet (2114 m), Aspin (1480) in Peyresourde (1563). Mogoče bodo že v tej etapi nastale pomembnejše spremembe, dasi bo še pozneje tudi dovolj hribov. Vprašanje je, ali bo Nencini uspel povečati razmak med seboj n Rivierom. Ali pa bo mogoče Riviere dohitel in prehitel G. Nencinija? In kaj bodo dejali v vožnji čez visoke vrhove še drugi? Gotovo je, da prehaja Tour šele sedaj v odločilno obdobje. Po hribovitih etapah bo sicer še krajša etapa na kronometer, ki bo pa tudi močno valovita in najbrž ne bo mogla več povzročiti posebnih sprememb. Kdor bo torej prišel kot zmagovalec s hribov, bo najbrž prišel tudi kot zmagovalec v Pariz.

Vrstni red na cilju X. etape

Mont de Marsan-Pau (228 km)

1. RIVIERE (Francija) 6 ur 38'48 (z odbitkom 6.37'48"), 2. Nencini (Italija) 6.38'48" (z odbitkom 6.38'18"), 3. Battistini (It.), 4. Manzaneque (Sp.), 5. Rostollan (Fr.) s časom Riviera. 6. Geldermans (Hol.), 6.40'44", 7. Massignan (It.), 6.40'46", 8. Delberghe (Fr.) 6.40'49", 9. Nietsen (Hol.), 10. Damen (Hol.), 11. Baldini (It.), 12. Suarez (Sp.), 13. Rohrbach (CM), 14. Simpson (V.B.), 15. Pavard (Fr.), 16. Anglade (Fr.), 17. Junkermann (Nem.), 18. Lorono (Sp.) 19. Pambianco (It.), 20. Planckaert (Bel.), 22. Adriaenssens (Bel.) s časom Delbergha, 37. Sabbadin (It.) 6.46'15", 39. Defilippis (It.) i.č., 60. Falaschi 6.48'56", 65. Ferlenghi 6.52'13", 91. Casati 7.03'38", 95. Fabbri 7.05'22", 96. Bruni, 98. Bassi, 100. Brandolini, vsi s časom Fabbrija.

Splošna lestvica
po X. etapi

1.	NENCINI (It.)	52.17'03"
2.	Riviere (Fr.) zaost.	32"
3.	Adriaenssens (Bel.)	1'19"
4.	Planckaert (Bel.)	7'08"
5.	Junkermann (Nem.)	7'19"
6.	Battistini (It.)	7'27"
7.	Rohrbach (CM)	10'10"
8.	Anglade (Fr.)	11'23"
9.	Graczyk (Fr.)	11'41"
10.	Pambianco (It.)	11'50"
11.	Mahe (Fr.)	12'11"
12.	Darrigade (Fr.)	13'57"
13.	Mastrotto (Fr.)	14'01"
14.	Milesi (ESE)	14'35"
15.	Geldermans (Hol.)	14'39"
16.	Simpson (V.B.)	14'57"
17.	Baldini (It.)	15'12"
18.	Massignan (It.)	16'15"
19.	Beuffeuil (CM)	17'06"
20.	Hoevenaers (Bel.)	20'21"
30.	Defilippis (It.)	24'54"

40. Falaschi 29'28", 49. Sabbadin 32'15", 76. Baffi 38'06" 78. Casati 38'17", 91. Bruni 47'02", 102. Ferlenghi 54'53", 103. Fabbri 55', 104. Brandolini 1 ura 4'21"

Ekipna lestvica
po X. etapi

1.	FRANCIJA	156 ur 10'35"
2.	Italija	156 ur 30'08"
3.	Belgija	156 ur 48'26"
4.	Holandska	157 ur 16'21"

DAVISOV POKAL

Anglija-Italija drugi teden v Wimbledonu

RIM, 5. — V dneh 14., 15. in 16. julija bo teniški dvoboj med Veliko Britanijo in Italijo, veljaven za polfinale evropske cone v tekmovanju za Davisov pokal. Britanska zveza je sporočila sestavo svojega moštva, ki ga bodo sestavljali: Becker, Davies, Wilson in Knight; kapetan bo Barret.

Tehnična komisija Italijanske teniške zveze je potrdila znano postavo iz prejšnjih tekmovanj: Merlo, Pietrangeli, Sirola in Tacchini; kapetan Canepele.

Dvoboj bo na igrišču št. 1 All England Lawn Tennis and Cricket Cluba v Wimbledonu.

—«»—

Pietrangeli profesionalec?

DUBLIN, 5. — Italijanski teniški igralec Nicola Pietrangeli je danes potrdil, da je prejel ponudbo za pogodbo, da bi kot profesionalec nastopal s Kramerjevo skupino. Kramerjeva ponudba predvideva pogodbo za tri leta. Zanikal pa je Pietrangeli, ki «e sedaj uveljavlja irskega prvenstva, da mu je bilo obljubljenih 50.000 dolarjev (nad 31 milijonov lir) za jamstvo. «Do sedaj se še nisem odločil, je dejal Pietrangeli, upam pa, da se bom ponovno srečal s Kramerjem prihodnji teden in tedaj se bom odločil».

Pred lahkoatletskim dvobojem v Sieni v dneh 9. in 10. julija

Določeni italijanski reprezentanti za tekmovanje z reprezentanco FLRJ

Pred leti je italijanska reprezentanca izgubila dvoboj v Zagrebu, toda od tedaj se je zelo okrepila in pričakovati je njeno visoko zmago v Sieni

RIM, 5. — Po posvetovanju s tehničnim komisarjem je predsedstvo Italijanske lahkoatletske zveze določilo naprezentanco, ki bo nastopila proti jugoslovanski lahkoatletski reprezentanci v Sieni v dneh 9. in 10. julija. Nastopili bodo:

100 in 200 m: Berruti Livio, Giannone Salvatore.
400 m: Bommarito Giuseppe, Fossati Nerio.
800 m: Fontan Felice, Rizzo Alfredo.
1500 m: Baraldi Gianfranco, Rizzo Alfredo.
5000 m: Conti Luigi, Gandini Giorgio.
10000 m: Antonelli Franco, Ambu Antonio.
110 m ZAPREKE: Mazza Giorgio, Svara Nereo.
400 m ZAPREKE: Morale Salvatore, Martini Moreno.
3000 m ZAPREKE: Vosta Onofrio, Sommaggio Gianfranco.
VISINA: Cordovani Giampiero, Brandoli Antonio.
DALJINA: Terenziani Maurizio, X.
TROSKOK: Cavalli Enzo, Bisson Federico.
PALICA: Chiesa Giulio, Baroncelli Angelo.
KROGLA: Meconi Silvano, Monti Mario.
DISK: Consolini Adolfo, Rado Carmelo.
KOPJE: Lievore Carlo, Bonaiuto Raffaele.
KLADIVO: Cristin Manlio, Novello Elvino.
STAFETA 4x100 m: Berruti Livio, Sardi Armando, Giannone Salvatore, De Murtas Guido, Ottolina Sergio.
STAFETA 4x400 m: Bommarito Giuseppe, Loddo Adriano, Panciera Renato, Lombardo Vincenzo, Fossati Nerio, Barberis Vittorio.

REZERVE: Volpi Enzo, Tajro Raimondo, Zamboni Paolo, Cappellari Guido, Grossi Franco.

Italijanski reprezentanti se morajo zbrati v Sieni popoldne 8. julija v hotelu Minerva.

Da se gostje zavedajo težkoče dvoboja, priča n. pr. članek v ljubljanskem športnem tedniku «Poletu» z naslovom «Upajmo da bo Siena le Siena, ne pa Waterloo». «Prvi letošnji dvoboj, piše omenjeni list, nam ne more prinesti kaj prida uspehov. Italijanska atletika je v zadnjih letih zaradi načrtnega dela, zlasti v šolah, ogromno napredovala. Morda je dovolj podatek, da smo v zadnjem dvoboju z Italijani leta 1952 zmagali, da pa smo letos že pred dvobojem v popolnoma izgubljenem položaju. Če bodo Italijani nastopili v polni zasedbi, potem nas čaka visok poraz, lahko tudi okoli 40 točk razlike». List potem izraža domnevo, da bodo gostitelji v nekaterih panogah postavili drugo garnituro, da dajo tudi mlajšim ugodno priložnost za pridobivanje izkušenj v mednarodnem srečanju. Kot pa vidimo iz objavljenih imen, se to ni zgodilo, kar priča, da jemljejo Italijani dvoboj resno in da hočejo predvsem nuditi priložnost za tekmovanje atletom, ki jih čakajo letos še težji nastopi (olimpiada!).

Ko «Polet» navaja najboljše rezultate, ki so jih že dosegli italijanski reprezentanti, nadaljuje: «Našteli smo predvsem boljše atlete, toda tudi «slabši» so v mnogih primerih še vedno boljši od naših. Italijani bodo imeli celo vrsto dvojnih zmag in skoraj vsa prva mesta. Tolažimo se lahko le s tem, da bodo morda naši predstavniki v veliki večini v dobri formi in dosegli najboljše letošnje rezultate, pa tudi da Italijanom ne bo šlo za kakšno posebno visoko zmago iz razloga, ki smo ga omenili. Vsekakor pa bodo hoteli povračilo za poraz, kakor tudi vsaj delno opravičilo pred svojo javnostjo za nedavni poraz proti Veliki Britaniji v Londonu, ki ga niso pričakovali». (Dostavimo lahko, da ni nikakega razloga, po katerem «Italijanom ne bi šlo za kakšno posebno visoko zmago».)

* * *

RIM, 5. — Italijanska lahkoatletska zveza je določila posebno tekmo v skoku v daljino. To tekmovanje naj določi, kdo bo nastopil kot drugi tekmovalec v reprezentanci proti Jugoslaviji v Sieni. Tekma bo v Schiu 7. t. m. ob 17. uri in udeleže se je lahko povabljeni atleti ter tisti, ki so letos že preskočili 7 m. Uradno so povabljeni: Bravi, Abbrugiati, Vogliotti, Andolfi, Gilardi in Ulivelli.

—«»—

Odlični rezultati na tekmovanju v Moskvi

Z lahkoatletskega mitinga v Moskvi, na katerem sta nastopila tudi Berruti in Lievore, navajamo poleg že navedenih rezultatov, še ostale rezultate drugega dne tekmovanja:

800 m: 1. Sajenkov (SZ) 1' in 48"8, 2. Makomaski (Polj.) 1'48"8, 3. Bulišev (SZ) 1'49"3.
1500: 1. Bernard (Fr.) 3'45"8, 2. Hamarsland (Nor.) 3'46"7, 3. Szekeres (Madž.) 3'46"9.
10.000: 1. Artinink (SZ) 28' in 58", 2. Bolotnikov (SZ) 28' in 58"8.
3000 zapreke: 1. Buhl (Nem.) 8'34", 2. Jevdokimov (SZ) 8'42", 3. Riepin (SZ) 8'46"6.
400 zapreke: 1. Maculevič (SZ) 51"7, 2. Siedov (SZ) 52", 3. Ilzin (SZ) 52"2. Moreno Martini (It.) eliminiran v predteku (3.) z 52"4.
Palica: Presher (Nem.) 4,60, Jaitner (Nem.) 4,60.
Troskok: 1. Gorjajev (SZ) 16,40, 2. Y. Mihailov (SZ) 16,11, Krogla: 1. Rowe (VB) 18,52, 2. Kurasiev (SZ) 17,26, 3. Georgiev (SZ) 17,20.
Kladivo: 1. Rudienkov (SZ) 67,11, 2. Samocvetov (SZ) 66 m in 53, 3. Kolody (SZ) 65,19.
200 m (ženske): 1. Itkina (SZ) 24", 2. Janiszewska (Poljska) 24"1, 3. Rapke (Nemčija) 24"1.
80 m ovire (ženske): 1. Košeljeva (SZ) 10"7, 2. Bistrova (SZ) 10"8, 3. Press (SZ) 10"8.
Daljina (ženske): 1. Krzesinska (Polj.) 6,32, 2. Klawss (Nem.) 6,27, 3. Radčenko (SZ) 6,15.
Disk (ženske): 1. Ponomarjeva (SZ) 53,60, 2. Press (SZ) 51,27, 3. Tugusi (SZ) 51,14.

MATEVŽ HACE — 21.

KOMISARJEVI ZAPISKI

Prva knjiga

«Po hajki je dosti junakov»

«Krščen duš,» sem dejal, «hudiči gredo gotovo na Tolsti vrh. Ranjenci bodo, boste videli, ranjenci!» sem kričal, medtem ko so grmele in treskale granate.

«Eh, beži, beži, sanja se ti,» je dejal zasmehljivo komisar Nedeljko in vlekel cigareto.

«Ne bi bilo prvič, ko bi bombardirali opuščeno taborišče,» sem ga zavrnil. Tudi Daki in Jan sta se samo smehljala. Letala pa so obkrožila Tolsti vrh in kmalu so se začele nanj usipati bombe. Trajalo je deset minut, Daki in Jan se nista več smejala, tudi Nedeljku se je zresnil obraz. Jan je razgrnil karto, Daki je pa poslal kurirja na Tolsti vrh s poveljem za premik. Kmalu je pritekel kurir s Tolstega vrha z novico, da je pet laže ranjenih in trije da so teže ranjeni. Za njim je prisopihal bataljonski komisar Dolenc in klel: «To ti je pa zaklet kraj.»

Deli brigad so nato zasedli položaje nad cesto Jelendol—Vrh. Jaz sem s četo zasedel robove senožeti, da ne bi Italijani in beli udarili od babnopoljske strani bataljonu v hrbet. Zares je od tam ropotaje prilezlo pet srednjih tankov; počasi in nerodno so se premikali ter gugali na vse strani. Nekaj partizanov je že zapustilo položaje in se odplazilo proti gozdu. Dan je bil lep in sončen, Snežnik je bil čist, v Otrobovcu so že tri bukve ozelenele. Imeli smo en sam lahki mitraljez in pa puške; borci so imeli le po eno rdečo italijansko bombo.

Tanki so se nam počasi približevali in kosili proti našemu položaju, hoteli so nas odrezati od gozda. Iznenada se je dvignilo več kot pol čete; partizani so v strelski vrsti in sklonjeni stekli proti gozdu; tudi drugi smo se umaknili. Tanki so obstali in besno streljali za nami.

Ob robu gozda pa so se že razporejali partizani, ki so se prvi umaknili. Tanki so se premaknili in krenili proti gozdu. Borci so ležali ali za drevjem ali pa so ostali skriti za drevesi in napeto zrli na prihajajoče tanke. Ko so prišli tanki na tri sto metrov, smo odprli ogenj. Tanki so se umaknili in hitro odbrzeli po travniku proti Babnemu polju. Ko bi imeli težki mitraljez, bi gotovo onesposobili kak tank.

Zvečer smo se v štabu dajali z Janom in Dakijem, Lojze pa je mrmral:

«Da, da, dragi moji, po hajki je dosti junakov.»

15. aprila smo se premaknili na sektor Petelinjek-Jermendol-Dolnje Poljane-Knežji vrh. Zaščitnica je hrabro pri Jermendolu močno italijansko zasedo, razbila in onesposobila neko tanketo in pognala Italijane in bele do Podgore. Letala so tudi ta dan priplula nad Tolsti vrh in zmetala po stari navadi bombe; taborišče pa je bilo tokrat prazno.

«Norci,» je kričal Dolenc, «norci! Kaj mislijo, da smo osli, da bomo vedno čepeli v tistem zaguljenem taborišču?»

Zvečer je šel Dolenc z bataljonom v Kozarščo na rekvizicijo k belčkom. Vprašal me je, če grem z njim, a sem mu odgovoril, da okoli domačinov v takih zadevah ne hodim rad. Svetoval sem mu pa, naj bo previden. «Ha, ha,» se je zasmejal Mirko, «tudi strela ne bo, če bodo belčki zaslišali, da so tomšičevci v vasi.» Vendar, zjutraj se je vrnil bataljon brez živine, beli in Italijani so imeli močno zasedo pred vasjo. Šele drugi večer je Mirko zasedo pregnal in prignal nekaj volov na Poljane.

Dva tomšičevca pa sta bila po nerodnem ranjena. Potrkala sta na okno, okno se je odprlo, ženski glas pa je vprašal: «Kaj želite?»

«Kaj, lačna sva, kruha bi rada.»

«Takoj ga bosta dobila.»

Partizana sta iztegnila roki, takrat so pa počili streli. Partizana sta se sklonila, stekla ob zidu in tako ušla. Prišla sta za bataljonom in tisti, ki mu je odstrelilo prst, je rekel: «Poceni sem jo odnesel. Bil sem jezen in hotel sem vreči bombo, ali bal sem se, da so otroci v izbi.»

3. maja smo se premaknili na Bloško planoto. Ko smo v gosjem redu korakali čez velik travnik, so priplula tri letala. Ulegli smo se na tla in čakali. Letala so mitraljirala kolono, ranjen pa ni bil nihče. Zatem so letala odplula proti cerkniški dolini, mi pa smo stekli čez senožet in v strelcih polegli v gozdiču.

V tretjem bataljonu je bilo že precej ranjencev; ranjeni so bili v Novi vasi, ko so šli po živino; v kraju je bila postojanka. Ranjence smo odposlali v Otrobovec, v bolnišnico.

Na Bloški planoti se je dogodilo tudi to. V nekem skednju sta Jože in Braškar tiskala Tomšičev glas. Začele so padati granate in bataljon se je umaknil. Jože in Braškar pa sta dotiskavala zadnje izvode Tomšičevega glasu, nihče ju ni obvestil, da se je bataljon premaknil. Kar pade mina v skedenj in skedenj prične goreti. Partizan, ki je slučajno pokukal v skedenj, je zagledal propagandista, kako mirno polagata sveže liste na deske.

«Vraga, kaj pa delata? Skedenj gori!»

Tiskarja sta hitro pobrala papir, odvezala mulo, ki je rezgetala v kotu, in ucvrla iz hleva; komaj sta napravila nekaj desetin korakov, se je goreči skedenj zrušil.

Z vseh robov so se usuli italijanski oddelki. Nad nami pa so od zore do mraka krožila letala.

4. maja smo se prevrgli na Malo goro. Dan je bil brez bojev, partizani so počivali in se čistili. V tretjem bataljonu sem predaval po Kidričevi brošuri — «Dve vojski, dva značaja». Čudno se mi je zdelo, kako so nekateri stari borci malo vedeli o gnilem in podkupljivem generalskem in oficirskem kadru kraljeve armade. V prvem bataljonu sem imel partijski sestanek. Pretresali smo o sprejemu v partijo in v SKOJ. Istega večera me je na sestanku prijel brigadni komisar Nedeljko-Majcen, češ da ni moja naloga, da opravljam politične ure.

«Da veš, tovariš Matevž, ti si pomočnik brigadnega komisarja in kot tak določen samo za delo po partijski liniji; delo s komisarji in politične ure so pa moje, da veš.»

«No, pomagati sem ti hotel. Sicer pa, če ti ni všeč, pa tudi dobro.»

Bil sem jezen. Oh, kako sem tisti trenutek pogrešal, da ni za brigadnega komisarja delavec; potlej ne bi tako govoril. Maščeval sem se s tem, da sem ga pozno v noč izpraševal, kaj vse je prebral; kar užival sem, ko sem videl, da kljub svoji srednji šoli ne ve dosti.

«Tovariš komisar, zakaj, vraga, si pa hodil v šolo?»

Bilo mu je nerodno, lomila ga je jeza, rekel pa je: «Saj se tudi vsak delavec ne spozna na literaturo.»

«Mislim, da ima Matevž prav,» se je oglasil Daki. «Vsi, ki ste hodili v šole, bi morali vse vedeti.»

Jan je dopovedoval, da to ni tako.

«Profesorja imaš za očeta, pa ne veš,» je vpil Daki, Nedeljko pa je molčal.

Dan nato smo se premaknili v Stari log. Ranjence smo spravili v Rog. V Starem logu je brigada počivala, fantje so se brili, šalili in se smejali. Slišal sem: «Samo da smo prišli iz te vražje Notranjske! Ah, ljuba Dolenjska, še sonce sije tukaj lepše! In zopet se bomo najedli.» Le Notranjci so molčali, čutili so domotožje. «Eh, vrag naj vzame vse skupaj,» sta menila komandirja Rafko in Tinče.

Sedeli smo v štabu tretjega bataljona. Bataljon je bil zbran na neki jasi nad podrtimi hišami. Nekateri so čistili orožje, komisar Dolenc je pa držal roke v